

8
Stavebnictví v roce
2025 rostlo

12
Vladimír Cába:
Uplatnění cenové
statistiky je široké

26
Jana Doležalová:
Učitelé se musí vydat
novými cestami

32
Moderní vzdělávání
je pro rozvoj země
nezbytné

36
Vybraná data
o zdravotní péči

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

03 | 2026 – ROČNÍK 16

TÉMA

Minisčítání

- Vzdělávání i zábava
- Nejčastěji sport nebo počítač
- Děti v online světě
- Co žáky ve škole nebaví

83 558 žáků

se zúčastnilo posledního ročníku Minisčítání
v roce 2025.

Tři pětiny z nich tráví denně 2 a více hodin online. Jedna pětina dokonce více než 5 hodin.

60 tisíc svazků o statistice a demografii

Ústřední statistická
knihovna ČSÚ

Historické
i aktuální publikace

100 titulů
statistických periodik

Otevřeno pro širokou
veřejnost každý
pracovní den

[csu.gov.cz/
knihovna](https://csu.gov.cz/knihovna)

Svět školáků a další statistiky

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

statistika není jen strohým záznamem dat, ale představuje zrcadlo naší společnosti a ekonomiky. Na stránkách tohoto vydání jsme pro vás připravili pestrou paletu témat, která odrážejí dynamiku současného světa a opírají se o reálná data.

Významný prostor věnujeme nastupující generaci.

Výsledky projektu Minisčítání odhalují, jak zásadně se mění životní styl českých školáků. Digitální svět mládež pohlcuje, pětina dětí tráví na internetu více než pět hodin denně, drtivá většina starších žáků také zcela běžně využívá umělou inteligenci. O Minisčítání jsme si povídali s paní učitelkou Janou Doležalovou, která se na projektu podílela. Na vzdělávání jsme se také podívali optikou třicetiletého členství Česka v OECD. Data ukazují, že ačkoliv vévodíme statistikám v podílu středoškolsky vzdělané populace, v dosahování vysokoškolských titulů za průměrem OECD stále zaostáváme.

Přinášíme vám i zprávy z ekonomiky. Tuzemské stavebnictví zažilo v roce 2025 nebyvalý růst. Stavební produkce se meziročně zvýšila o 9,3 %, což je jeden z nejlepších výsledků za 25 let, a stali jsme se tak lídrem evropského stavebního trhu. Abychom ekonomické ukazatele či inflaci mohli přesně měřit, využíváme stále modernější metody. V rozhovoru o cenové statistice se tak dozvíte, jak nám takzvaná scanner data z pokladen obchodů pomáhají zjišťovat skutečné realizované ceny.

Naše pozornost se neupírá jen na domácí dění. Zavedeme vás i do zahraničí k analýze demografického poklesu v Estonsku a ohlédneme se do historie prostřednictvím čísel o udělování nejvyššího státního vyznamenání – Řádu bílého lva. Věnujeme se například i datům o zdravotní péči.

Přeji vám inspirativní čtení plné nových souvislostí!

MAREK ROJÍČEK
předseda ČSÚ

MINISČÍTÁNÍ

- 15** Vzdělávání i zábava
- 16** Po škole nejčastěji sport nebo počítač
- 18** Děti v online světě
- 20** Co děti ve škole nebaví
- 22** Digitální svět pohlcuje české děti
- 25** Po čem děti touží

UDÁLOSTI

- 4** Konference o stárnutí
- 4** Populace a nové skutečnosti
- 4** ČSÚ pro studenty statistiky
- 5** Předáváme zkušenosti se zpracováním voleb
- 5** Zaměřeno na pokles porodnosti
- 5** Statistici spolupracují s univerzitou
- 5** Političtí geografové se sejdou v Hradci Králové

ZE SVĚTA

- 6** Obyvatel Estonska ubývá
- 7** Zemědělství na Novém Zélandu
- 7** Podnikání na Islandu

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 8** Stavebnictví v roce 2025 rostlo

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 11** Kvalita školy a úspěšnost v přijímačkách

ROZHOVOR

- 12** Uplatnění cenové statistiky je široké
- 26** Děti jsou stejné, ale učitelé se musí vydat novými cestami

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 29** Základní životní potřeby zdražují doma i v Evropě

ANALÝZA

- 32** Moderní vzdělávání je pro rozvoj země nezbytné

HISTORIE

- 34** Řád bílého lva ve statistice

STATISTIKA V KRAJÍCH

- 36** Vybraná data o zdravotní péči

KRÁTCE

Vedení ČSÚ schválilo harmonogram obsahové a legislativní přípravy statistických zjišťování na rok 2027. Vyhláška stanovující, jaká zjišťování budou v příštím roce probíhat, bude zveřejněna ve Sbírce zákonů do 30. listopadu 2026.

V roce 2025 inicioval ČSÚ celkem 306 mediálních výstupů, uspořádal 10 tiskových konferencí a zveřejnil 144 rychlých informací, 59 tiskových zpráv, 17 avíz a 22 aktualit.

Oficiální účet ČSÚ na síti X sledovalo v loňském roce 31 100 uživatelů, profil na Instagramu sledovalo 8 958 uživatelů a LinkedIn 3 556 uživatelů. Kanál YouTube odebíralo 940 osob.

ČSÚ uzavřel dohodu se Státním statistickým úřadem Republiky Severní Makedonie o pomoci českých expertů makedonským statistikům v oblasti strukturální obchodní statistiky.

Konference o stárnutí

Praha bude hostit událost zaměřenou na problémy stárnutí populace.

V rámci projektu (eng)aging! proběhne 14. a 15. května v Praze mezinárodní konference Aging & Technology Fair. Účastníci se budou zabývat tím, jak lze navrhovat, podporovat a udržovat komunity tak, aby v nich mohli společně prosperovat lidé všech věkových kategorií. Prezentovány budou příklady fungujících místních komunit a mezigenerační solidarity. Hovořit se bude rovněž o ekonomických, technologických a kulturních dimenzích stárnutí a o způsobech, jak umožnit starším lidem zůstat

(eng)aging!

aktivními a užitečnými pro ostatní členy komunity do vysokého věku. Řečníci i posluchači budou během akce hledat cesty vedoucí k posílení mezigeneračních vazeb ve společnosti.

Konferenci doprovodí výstava inovativních služeb, produktů a technologií určených k zajištění specifických potřeb starších osob.

 www.engagingprague.com

Populace a nové skutečnosti

Evropská asociace pro populační studie (EAPS) pořádá 3. až 6. června v italské Bologni Evropskou populační konferenci. Hlavním téma „Setkání s novými realitami“ zdůrazňuje, že populační výzkum je naléhavě potřebný k řešení již existujících i nově vznikajících výzev, jako jsou klimatické změny, migrace, ozbrojené konflikty a nerovnosti mezi státy, regiony i společenskými třídami.

EAPS je profesní nezisková organizace, která má za cíl propagovat a podporovat poznávání

problematiky populací prostřednictvím různých vědních disciplín. Geograficky se zaměřuje zejména na Evropu.

 bit.ly/467V6ck

ČSÚ pro studenty statistiky

Helena Nebeská a Pavel Hájek z odboru informačních služeb a z krajské správy ČSÚ pro Středočeský kraj přednášeli v únoru studentům Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze. Setkání organizovala katedra statistiky. Posluchači byli seznámeni s činností ČSÚ, dozvěděli se o prováděných statistických šetřeních a o zdrojích dat, které ČSÚ využívá. Seznámili se rovněž se strukturou datových a metodických výstupů, jež mohou sloužit jako podklad pro tvorbu různých studentských prací. Přednášející také představili webové stránky úřadu a jejich strukturu, databázi Datastat a Veřejnou databázi, Statistický geoportál, web volby.cz, mobilní aplikaci a v neposlední řadě i otevřená data. Zájemci dostali též možnost prohlédnout si a odnést si

tištěnou publikaci Česko v číslech a časopis Statistika & My.

Předáváme zkušenosti se zpracováním voleb

1. místopředsdkyně ČSÚ Eva Krumpová vystoupila na konferenci, kterou pořádal India International Institute of Democracy and Election Management a International Institute for Democracy and Electoral Assistance v indickém hlavním městě Dillí s příspěvkem na téma důvěra voličů. Zkušenosti z Česka sdílela v prezentaci při

panelové diskuzi týkající se problematiky identifikace voličů a technického zajištění volebního procesu. Konference se zaměřovala na inkluzi, odolnost a udržitelnost demokratických procesů. Zúčastnilo se jí přibližně 500 delegátů z 85 zemí, především zástupců národních volebních řídicích orgánů či akademické sféry.

Statistici spolupracují s univerzitou

Předseda Českého statistického úřadu Marek Rojíček podepsal memorandum o spolupráci s Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Spolupráce bude probíhat jak v oblasti vzdělávání, tak i v oblasti vědy a výzkumu. ČSÚ například umožní studentům vykonávat na svých pracovištích odborné stáže a poskytne jim odborné vedení i datovou podporu. Odborníci z ČSÚ se zapojí do výuky na univerzitě a akademičtí pracovníci pomohou ČSÚ s realizací projektů směřujících ke zkvalitňování oficiální statistiky a s řešením případných problémů. Obě strany společně vytupují témata vhodná pro vědecký výzkum na poli statistiky a budou se podílet na realizaci tohoto výzkumu i aplikaci jeho výsledků do praxe. Součástí spolupráce bude také organizace seminářů, workshopů a konferencí zaměřených na statistiku a příbuzné obory.

Politici geografové se sejdou v Hradci Králové

Sekce politické geografie České geografické společnosti pořádá ve dnech 25. a 26. června 2026 v Hradci Králové studentskou konferenci Space and Politics. Konference je určena primárně studentům magisterských a doktorandských programů zaměřených na politickou geografii a příbuzné obory. Účastníkům nabízí příležitost prezentovat své vědecké práce odbornému publiku a diskutovat s kolegy o zjištěných výsledcích, použitých metodách či dalším směřování výzkumu. Spoluorganizátory konference jsou Česká geografická společnost a Fakulta informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové.

 bit.ly/3ZIsK4E

Zaměřeno na pokles porodnosti

Ještě do 31. března mají badatelé zabývající se demografií zasílat své příspěvky do monotematického čísla Demografie 2026/4, které bude zaměřeno na problematiku klesající plodnosti ve vyspělých zemích.

Texty v českém nebo anglickém jazyce by se měly věnovat některé z následujících oblastí:

- analýza trendů plodnosti ve vyspělých zemích s důrazem na odklad rodičovství, růst bezdětnosti a případná narušení způsobená pandemií covid-19,
- determinanty nízké úrovně plodnosti s důrazem na vliv aktuálně diskutovaných faktorů, jako jsou dostupnost bydlení, měnící se hodnotová orientace mladší generace a klimatická krize, rodinná politika a její účinnost,
- specifika vývoje plodnosti v Česku včetně mezinárodního srovnání,
- demografické, sociální a ekonomické důsledky nízké úrovně plodnosti.

Demografie je časopis s otevřeným přístupem, indexovaný v databázích Web of Science (Emerging Sources Citation Index), Scopus, ICI Journals Master List a Directory of Open Access Journals. Vydává ho Český statistický úřad. Monotematické číslo vyjde v prosinci letošního roku jako součást odborné debaty, která se vede o příčinách a důsledcích poklesu plodnosti v posledních letech. Příspěvky je možné zasílat na e-mail redakce@csu.gov.cz.

 csu.gov.cz/demografie

KRÁTCE

V roce 2024 bylo v EU registrováno 9 678 obětí obchodování s lidmi. Podezřelých obchodníků s lidmi bylo 7 966 a odsouzených obchodníků s lidmi 2 599. Téměř dvě třetiny (63 %) registrovaných obětí obchodování s lidmi byly ženy nebo dívky. Mezi podezřelými byla žen čtvrtina (24 %), z odsouzených obchodníků s lidmi tvořily ženy pětinu (21 %). Mezi registrovanými oběťmi, jejichž forma vykořisťování byla nahlášena v roce 2024, bylo 46 % obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, 37 % obětí vykonávalo nucené práce a 16 % se stalo obětí za jiným účelem, jako např. odběr orgánů, podvody s dárkami, trestná činnost, nucené žebvání a jiné.

 bit.ly/4au9kqg

V roce 2024 belgická kina přivítala 14,7 mil. diváků, což přineslo hrubý výnos ve výši 142,7 mil. eur bez DPH. Jedno promítání přilákalo v průměru 23,6 diváka. Průměrná návštěvnost v Bruselu byla 25,8 diváka na jedno promítání, ve Valonsku 24,1 a ve Flandrech 22,4.

 bit.ly/4rtJhp1

Obyvatel Estonska ubývá

Počet obyvatel Estonska se během roku 2025 podle předběžných údajů tamního statistického úřadu snížil o více než 7 tisíc osob. Demografické trendy posledních let se tak opět potvrdily.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Předběžné údaje ukazují, že k 1. lednu 2026 mělo Estonsko 1 362 954 obyvatel. V roce 2025 se narodilo 9 092 dětí a zemřelo 15 427 osob, přirozený přírůstek tak byl opět záporný. Na základě předběžných údajů byla poprvé od roku 2014 záporná také čistá migrace. Z registrovaných migračních údajů vyplývá, že do země přicestovalo 11 298 osob a 12 004 osob ji opustilo. Emigrace zůstala na úrovni roku 2024, ale imigrace oslabila. Počet obyvatel Estonska celkově poklesl o 7 041.

NAROZENÝCH OPĚT MÉNĚ NEŽ 10 TISÍC

V roce 2025 se narodilo 9 092 dětí, což je o 6 % (600 dětí) méně než v roce 2024. Počet narozených dětí začal dramaticky klesat v roce 2022, a rok 2025 byl druhým rokem v historii, kdy roční počet narozených dětí zůstal pod hranicí 10 000. Přesto nebyl loňský pokles počtu narozených dětí tak výrazný jako v roce 2024, kdy se počet narozených oproti roku 2023 snížil o více než 1 200, tedy téměř o 12 %.

Pokles porodnosti lze zčásti vysvětlit úbytkem celkového počtu žen v plodném věku. V roce 2025 bylo ve věku 20–44 let zhruba 210 tisíc žen. To je o 10 tisíc méně než před deseti lety. V posledních třech letech však jejich počet zůstal stabilní.

Podobné trendy lze pozorovat i v sousedních zemích. Podle předběžných údajů poklesl počet narozených dětí výrazně také v Lotyšsku a Litvě. Ve Finsku se počet narozených dětí za prvních

devět měsíců roku 2025 mírně zvýšil, ale ve srovnání s historickými údaji byl stále nízký.

Počet úmrtí v Estonsku v roce 2025 klesl oproti roku 2024 o 300 a činil celkem 15 427. Toto číslo je podobné průměru v letech 2010–2019, tedy před obdobím zvýšené úmrtnosti v důsledku pandemie nemoci covid-19.

SALDO MIGRACE JE UŽ TAKÉ ZÁPORNÉ

Podle údajů o registrované migraci se v roce 2025 do Estonska přistěhovalo 11 298 osob a emigrovalo 12 004 osob. To znamená, že počet odchodů byl o 706 vyšší než příchozích. Je to poprvé od roku 2014, kdy se čistá migrace dostala do záporné hodnoty.

Více než třetina (35 % přistěhovalců, tedy 4 tisíce osob), byli občané Ukrajiny. Jejich počet však postupně klesá. V roce 2022 přišlo do Estonska 33,2 tisíce Ukrajinců, v roce 2023 to bylo 13,1 tisíce a v roce 2024 už jen 7,0 tisíce. Podle předběžných údajů byla čistá migrace estonských občanů v roce 2025 také záporná, avšak v posledních deseti letech byla čistá migrace estonských občanů vyrovnaná.

V příštích několika měsících doplní Estonský statistický úřad údaje o registrované migraci údaji o neregistrované migraci. Revidované údaje jednoznačně ukážou, zda byla čistá migrace v roce 2025 záporná, nebo nikoli.

 bit.ly/4tkTgif

Zemědělství na Novém Zélandu

Podle údajů novozélandského statistického úřadu přesáhla v roce 2025 hodnota vývozu poprvé 80 mld. dolarů.

Hodnota celkového vývozu v roce končícím prosincem 2025 vzrostla o 9,9 mld. dolarů (14 %) ve srovnání s prosincem 2024 a dosáhla 80,7 mld. dolarů. Sektor zemědělství na tom měl zhruba 30% podíl.

Hodnota vývozu sušeného mléka vzrostla o 1,6 mld. dolarů, u mléčného tuku (včetně másla) se vývozní hodnoty zvýšily o 1,4 mld. dolarů. K celkové změně v hodnotě vývozu mléka v prášku, mléčného tuku a sýrů ve výši 4,2 mld. dolarů přispěly sýry meziročním nárůstem 1,2 mld. dolarů. V této kategorii tak vývoz za rok 2025 narostl v meziročním srovnání o 21 % na celkem 24,3 mld. dolarů. Je však třeba poznamenat, že nárůst byl způsoben především vyššími jednotkovými cenami uvedených produktů.

Maso a výrobky z něj zaznamenaly druhý největší nárůst hodnoty za rok 2025, a sice o 1,8 mld. dolarů na 10,4 mld. dolarů. Podle cílové destinace došlo k nejvyššímu zvýšení hodnoty vývozu masa a masných produktů do Spojených států, kam mířily

produkty v hodnotě o 379 mil. dolarů (+15 %) vyšší než v roce 2024. Vývoz do Velké Británie se zvětšil o 343 mil. dolarů, což představovalo meziroční nárůst dokonce o 69 %.

bit.ly/4r5lryT

Podnikání na Islandu

V roce 2025 bylo na Islandu zaregistrováno 3 350 nových podnikatelských subjektů, z toho 2 916 společností s ručením omezeným.

Celkově se počet nových registrací tržních podniků oproti roku 2024 snížil o 1 %. Nejvíce nových registrací bylo opět v odvětví stavebnictví, celkem 527, což ve srovnání s předchozím rokem představuje pokles o 2 %.

V meziročním srovnání došlo k 13% nárůstu počtu podniků, které se dostaly do insolvence. V roce 2025 bylo 965 tržních podniků prohlášeno za insolventní, o rok dříve jich bylo 851. Těch, které do insolvence spadly během sledovaného roku, bylo 371. Tyto podnikatelské subjekty byly v roce 2024 aktivní (měly buď registrované zaměstnance podle oficiálního daňového registru, nebo obrat podle přiznání k DPH), o rok později však už figurovaly na insolvenčním seznamu. To představuje 9% nárůst oproti roku 2024.

V 371 tržních podnicích, které byly aktivní v roce 2024 a v roce 2025 se staly platebně neschopnými, bylo zaměstnáno 2 392 zaměstnanců. Ve srovnání s rokem 2024 došlo k 22% nárůstu počtu zaměstnanců, kteří kvůli

vyhlášené platební neschopnosti podniku přišli o práci. Nejčastěji se jednalo o podniky z oblastí cestovního ruchu nebo stavebnictví.

bit.ly/3NSkOuZ

Stavebnictví v roce 2025 rostlo

Optimistická čísla kazí pouze nižší hodnota nově vydaných stavebních povolení.

**PETRA
CUŘÍNOVÁ**

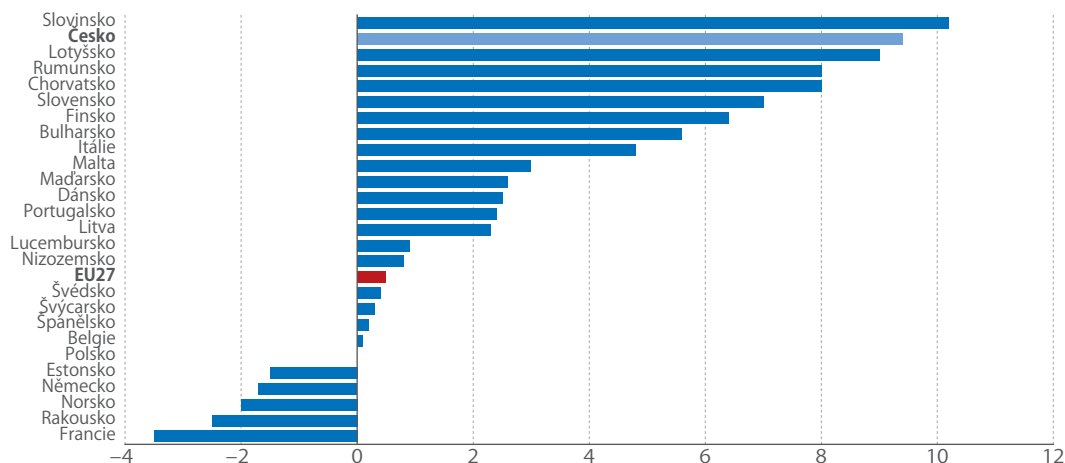
vedoucí oddělení
statistiky
stavebnictví
a bytové výstavby

Stavební produkce v roce 2025 meziročně vzrostla o 10,9 %, což je jeden z nejlepších výsledků za posledních dvacet pět let. Růst byl zaznamenán jak u pozemních staveb, tak v inženýrském stavitelství. Pozemní stavitelství se meziročně zvýšilo o 10,5 % (s příspěvkem +6,8 procentního bodu) a inženýrské stavitelství vzrostlo o 11,5 % (s příspěvkem 4,1 p. b.). Stavební produkce rostla meziročně i v jednotlivých čtvrtletích, a to jak v inženýrském stavitelství, tak i v pozemním stavitelství. V prvním čtvrtletí, kdy se stavební produkce meziročně zvedla o 9,9 %, se o téměř stejnou hodnotu navýšilo jak pozemní, tak

inženýrské stavitelství. Nicméně z důvodu rozdílného váhového zastoupení byl příspěvek pozemního stavitelství větší (+7,1 p. b.). Ve druhém i třetím čtvrtletí si oba segmenty udržely stoupající trend a celkový růst dosáhl dvouciferné hodnoty. V posledním čtvrtletí meziroční růst produkce mírně zpomalil na +7,8 %. Tempo růstu bylo opět podobné jak na pozemních stavbách, tak i v inženýrském stavitelství.

Rok, kdy všechny segmenty po všechny měsíce rostly, jsme zaznamenali vůbec poprvé v novodobé historii. V předchozích dvou letech došlo k meziročním poklesům a zlom přišel v listopadu 2024,

MEZIROČNÍ ZMĚNY INDEXU STAVEBNÍ PRODUKCE (% , leden–listopad 2025)

Zdroj: Eurostat

LEDEN 2026

↑ +2,8 %

PRŮMYSL

Průmyslová produkce v lednu 2026 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně vzrostla o 2,8 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně nižší o 2,6 %.

↑ +5,0 %

MALOOBCHOD

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se v lednu reálně meziročně zvýšily o 5,0 %. Nejvíce rostly tržby v internetových a zásilkových obchodech.

↓ -1,5 %

STAVEBNICTVÍ

Stavební produkce v lednu meziročně klesla o 1,5 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně nižší o 0,8 %.

↑ +1,7 %

SLUŽBY

Tržby ve službách očištěné od kalendářních vlivů reálně meziročně vzrostly o 1,7 %. Růst zaznamenaly všechny sekce služeb s výjimkou činností v oblasti nemovitostí.

↑ +6,8 %

CESTOVNÍ RUCH

V prvním měsíci letošního roku se počet ubytovaných hostů v hromadných ubytovacích zařízeních meziročně zvýšil o 6,8 % a počet přenocování vzrostl o 7,2 %.

kdy stavební produkce začala trvale růst. Pokud bychom tedy spekulovali, že loňský růst byl ovlivněn nízkou základnou, byla by to pravda jenom zčásti. Listopad, a zejména prosinec potvrdily reálný růst stavební produkce.

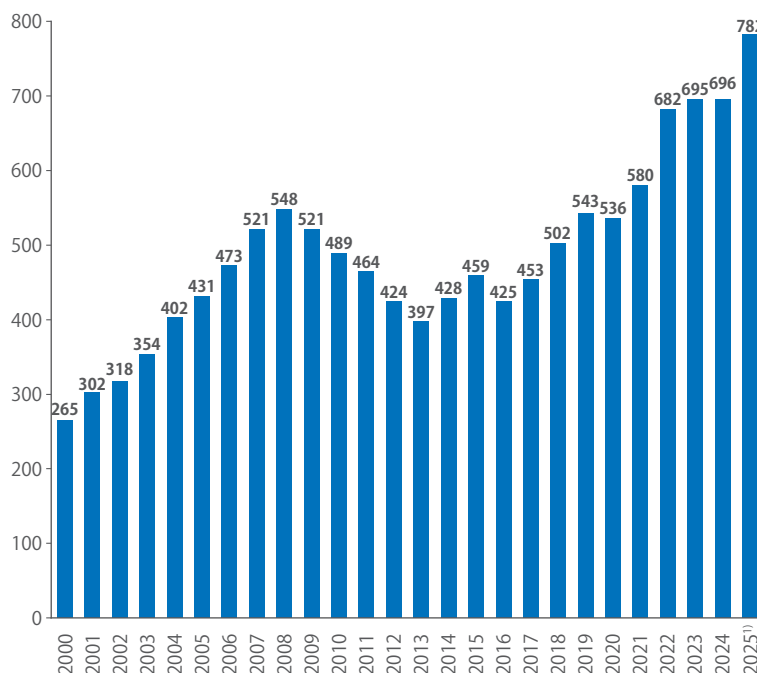
JSME LÍDRY I V EVROPE

České stavebnictví se v průběhu roku 2025 stalo jedním z tahounů evropského stavebnictví, lépe na tom bylo pouze Slovinsko, kde stejně jako u nás rostly oba segmenty. Také řada dalších států se v lednu až listopadu držela nad průměrem EU27. Ten srážela dolů zejména Francie, kde se odehrál pokles napříč segmenty. Snížení stavební produkce vykázaly ještě naše sousední státy Polsko, Rakousko a Německo. V Německu byl celkový pokles utlumen relativně dobrými výsledky inženýrského stavitelství.

NEJVÍCE SE STAVÍ V PRAZE

Zatímco index stavební produkce vyjadřuje dynamiku odvětví, pro náhled do jeho struktury slouží ukazatel stavební práce S vyjádřený v korunách. Za rok 2025 zatím nemáme k dispozici podrobnější údaje, protože zdrojem je roční výkaz, který se teprve sbírá. Z vývoje indexu stavební produkce v běžných cenách ale můžeme již předběžně usuzovat na objem S, který by předběžně mohl dosáhnout zhruba 780 mld. Kč. Za větší podniky s 20 a více zaměstnanci míváme podrobnější údaje o územní a věcné struktuře, které se z roku na rok výraznějším způsobem nemění. Z hlediska objemu stavebních prací se nejvíce prostaví v Praze, kde se ve značné míře jedná o výstavbu bytových budov a nebytových nevýrobních budov. S větším odstupem pak následují kraje Jihomoravský a Středočeský. Na opačném konci řady se nacházejí kraje Karlovarský a Liberecký, u nichž nižší čísla odpovídají menší rozloze.

STAVEBNÍ PRÁCE S (mld. Kč)

¹⁾ Odhad podle ISP

Zdroj: ČSÚ

Stavební práce lze porovnávat nejen podle místa stavby, ale také podle sídla stavebního podniku, který zakázku fakturuje jako hlavní dodavatel konečnému odběrateli. Všechny firmy staví nejvíce v kraji svého sídla, často však také směřují své stavební aktivity do sousedních regionů. To je vidět zejména na firmách se sídlem v Olomouckém kraji, které značnou část svých stavebních prací provádějí na území kraje Moravskoslezského. V Jihomoravském kraji pak mnohdy pracují společnosti se sídlem na Vysočině. Naproti tomu společnosti z Karlovarského

ÚNOR 2026

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů v ekonomiku meziměsíčně vzrostla o 1,2 bodu na hodnotu 99,8. Důvěra spotřebitelů klesla o 0,6 bodu na 107,6. Souhrnný indikátor stoupl o 0,9 bodu na 101,1. Meziročně je celková důvěra v ekonomiku vyšší.

+0,9
bodu

+5,5
bodu

PRŮMYSL

Mezi podnikateli v průmyslu se důvěra v ekonomiku meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 5,5 bodu na hodnotu 97,5. V meziročním srovnání je důvěra v průmyslu nižší.

+4,1
bodu

STAVEBNICTVÍ

Mezi podnikateli v odvětví stavebnictví se důvěra v ekonomiku oproti lednu zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 4,1 bodu na hodnotu 116,1. Meziročně je důvěra ve stavebnictví vyšší.

+0,0
bodu

OBCHOD

Důvěra podnikatelů v ekonomiku se v odvětví obchodu se meziměsíčně nezměnila. Indikátor zůstal na hodnotě 96,8. Ve srovnání s loňským únorem je důvěra v obchodu nižší.

-3,3
bodu

SLUŽBY

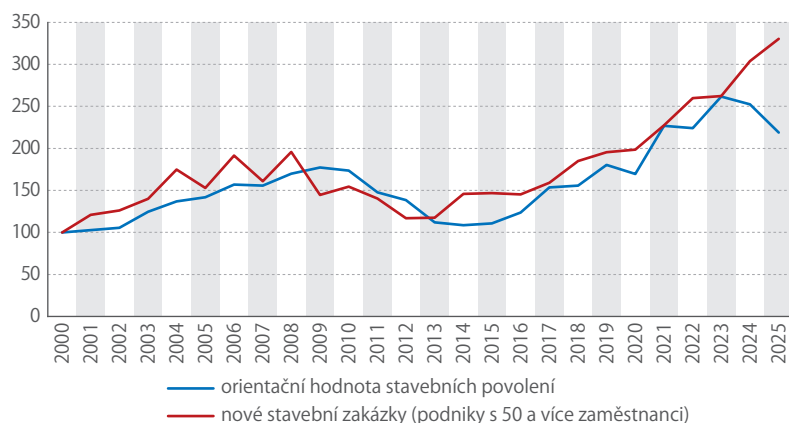
Ve vybraných odvětvích služeb se důvěra podnikatelů snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl o 3,3 bodu na 100,9. V meziročním srovnání je důvěra ve službách vyšší.

-0,6
bodu

SPOTŘEBITELÉ

Důvěra spotřebitelů v ekonomiku se meziměsíčně mírně snížila. Indikátor poklesl o 0,6 bodu na hodnotu 107,6. Ve srovnání s únorem 2025 je důvěra spotřebitelů vyšší.

PŘEDSTIHOVÉ UKAZATELE VE STAVEBNICTVÍ (průměr roku 2000 = 100, běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

kraje na východ republiky za práci vůbec necestují. Nejvíce stavebních příležitostí je v Praze, proto sem za práci přicházejí také stavební společnosti ze všech částí Česka. Některé firmy zde odpracují značnou část svých zakázek, jedná se například o firmy se sídlem v krajích Středočeském nebo Libereckém. Růst objemu stavebních prací S v korunách je o zhruba 3 procentní body vyšší než růst indexu stavební produkce, a to z důvodu jiné cenové hladiny. Zatímco práce S publikujeme v běžných cenách, index stavební produkce přepočítáváme pomocí indexu cen stavebních prací.

ZAČÍNÁJÍ CHYBĚT ZAMĚŠTNANCI

Na rozdíl od cen průmyslových výrobců ceny stavebních prací loni dále rostly o 3,0 %. V odvětvích souvisejících se stavební produkcí se však zvyšovaly i ceny průmyslových výrobců. Obrovský cenový skok byl zaznamenán v letech 2021 a 2022 u všech stavebních materiálů. V některých případech se růst zastavil (stavební výrobky z jílovitých materiálů nebo kovy), ceny dalších produktů stoupat nepřestaly (dřevo, železobetonové výrobky, cement).

V letech 2021 a 2022 se rychlé zvyšování cen spolu s nedostatkem materiálu staly hlavními bariérami růstu stavební produkce. Aktuálně stavební firmy jako největší bariéru růstu produkce označují nedostatek zaměstnanců, což potvrzuje více než třetina oslovených firem.

V roce 2025 pracovalo ve stavebnictví 215 tisíc osob, což bylo nepatrně více než v předchozím roce. Je to mírně přes 5 % ze všech zaměstnanců v ekonomice. Průměrná mzda ve stavebnictví přesáhla lehce 43 tis. Kč, meziročně vzrostla o 10,3 %. Asi úplně nepřekvapí, že zaměstnanci jsou převážně muži, žen je pouze 16 % a průměrná mzda žen je o něco nižší než u mužů. Téměř polovina zaměstnanců má střední vzdělání bez maturity a jejich průměrná mzda je skoro poloviční oproti vysokoškolákům, kterých ve stavebnictví pracuje zhruba 11 %. Průměrný věk zaměstnance ve stavebnictví je 45 let. V tomto věku také dosahují nejvyšších mezd, po padesátce jejich

průměrná mzda klesá. Mladých zaměstnanců do 30 let je ve stavebnictví opravdu málo, jen lehce nad 11 %.

CO MŮŽEME OČEKÁVAT DÁL?

ČSÚ nevydává prognózy, nicméně na vývoj můžeme usuzovat podle některých předstihových ukazatelů. Za stavebnictví je to jednak hodnota nových stavebních zakázek, kterou sledujeme u podniků s 50 a více zaměstnanci. Celková hodnota těchto zakázek činila loni 425 mld. Kč v běžných cenách, což znamenalo meziroční růst o 9,8 %. V pozemním stavitelství dosáhly nové stavební zakázky 186 mld. Kč a meziročně vzrostly o 5,1 %. Zakázky na inženýrské stavby rostly více než pozemní, a to o 13,7 %, a dosáhly hodnoty 239 mld. Kč.

Vývoj v jednotlivých segmentech a čtvrtletích byl značně rozdílný. Nové zakázky na pozemní stavby byly na počátku roku 2025 meziročně nižší a rostly až ve 2. pololetí. Naopak zakázky v inženýrských stavbách zaznamenaly vysoké nárůsty v první polovině roku, ale 4. čtvrtletí přineslo jejich pětinnový pokles. Průměrná hodnota nově uzavřené zakázky v roce 2025 činila 6,5 mil. Kč a byla meziročně o 38,2 % vyšší.

Dalším předstihovým ukazatelem je orientační hodnota vydaných stavebních povolení, která loni dosáhla 503,3 mld. Kč a meziročně klesla o 13,3 % (v běžných cenách) zejména vinou nové výstavby inženýrských staveb a nebytových budov. Meziroční nárůst zaznamenala díky dopravním stavbám orientační hodnota změn dokončených staveb. Z kvartálního pohledu se orientační hodnota vydaných stavebních povolení zvýšila pouze ve 3. čtvrtletí.

V roce 2025 bylo povoleno 51 staveb s rozpočty nad 1 mld. Kč, to však celkovému poklesu předpokládané hodnoty staveb nezabránilo. Vyšší investice se plánují ve Středočeském kraji, v Praze a v Jiho-moravském kraji.

215 000

osob pracovalo
ve stavebnictví
v roce 2025.

SMĚRY VÝSTAVBY

Pozemní stavitelství:

- Bytové budovy – rodinné a bytové domy (domy převážně určené k bydlení)
- Nebytové budovy nevýrobní – všechny nebytové nevýrobní budovy, tj. budovy léčebné, školské, administrativní (vč. administrativních budov pro výrobní, zemědělské, obchodní a jiné podniky), kulturní, hotely atp.
- Nebytové budovy výrobní – všechny nebytové výrobní budovy (pro zemědělství, průmysl, obchod, dopravu a spoje ap.)

Inženýrské stavitelství:

- Inženýrské stavby – např. mosty, komunikace, dráhy, podzemní stavby, vedení trubní a elektrická
- Vodohospodářské stavby – hydromeliorace, hráze a nádrže na tocích, úpravy toků a kanály

Kvalita školy a úspěšnost v přijímačkách

Soukromé základní školy vykazují vyšší podíl přijatých na gymnázia.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Česká školní inspekce nedávno zveřejnila zprávu, ve které shrnuje zjištěné souvislosti mezi kvalitou podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v základních školách na jedné straně a tím, jak se žáci těchto škol rozhodují při volbě dalšího studia a jak jsou úspěšní v přijímacích řízeních na střední školy na straně druhé. Z obsáhlé zprávy vybíráme zajímavé závěry vztahující se k přechodu na osmiletá gymnázia a na čtyřletá gymnázia.

OSMILETÁ GYMNÁZIA

Do osmiletých gymnázií se v letech 2019 až 2025 hlásilo přibližně 16 až 17 % žáků z pátých ročníků základních škol. Přijata byla zhruba polovina uchazečů. Z přibližně 5 % základních škol s alespoň 20 žáky v 5. ročníku odešlo na osmiletá gymnázia více než 20 % žáků. Takový odliv žáků s výbornými výsledky při přechodu na druhý stupeň může představovat významný problém pro práci se zbytkem kolektivu. Častěji k takové situaci docházelo ve školách s lepšími socioekonomickými charakteristikami prostředí, školách v kratší vzdálenosti od nejbližšího osmiletého gymnázia a školách neveřejných zřizovatelů.

Ve školách s lepšími socioekonomickými charakteristikami prostředí byl podíl přijatých z těch, co se hlásili, menší než v případě škol s horšími charakteristikami. To patrně souvisí s tím, že ze škol s lepšími podmínkami se na osmiletá gymnázia hlásí více žáků a vzhledem k omezené kapacitě vzniká velký převis, takže nejsou přijati ani mnozí uchazeči s lepšími výsledky. Vyšší podíl uchazečů přijatých do osmiletých gymnázií vykazují školy soukromých zřizovatelů a menší školy jen s prvním stupněm vzdělávání.

ČTYŘLETÁ GYMNÁZIA

Podíl žáků nově přijatých do 1. ročníku čtyřletých gymnázií se ve sledovaném období pohyboval mezi 60 a 72 % z těch, kteří si podali přihlášku. Jak počty přihlášených, tak přijatých postupně narůstaly. Ve srovnání s ostatními maturitními obory vzdělávání

je patrný vyšší podíl přijatých na gymnázia ze škol s lepšími socioekonomickými charakteristikami prostředí, zatímco u ostatních oborů byli úspěšnější absolventi škol s horšími charakteristikami. V přijetí na gymnázia i ostatní čtyřleté maturitní obory vykazují vyšší úspěšnost absolventi škol neveřejných zřizovatelů než žáci ze škol zřizovaných obcemi.

Ukázalo se také, že uchazeči ze škol s lepšími socioekonomickými charakteristikami prostředí dosahovali v průměru vyšší úspěšnosti v testech z českého jazyka i matematiky. Rozdíl mezi výsledky žáků škol s nejlepšími a nejhoršími podmínkami se přitom mezi lety 2019 a 2025 mírně zvětšil. Do budoucna by tedy bylo dobré zaměřit větší pozornost na podporu škol fungujících v horších podmínkách, aby jejich žáci nebyli v dalším postupu vzdělávacím systémem znevýhodňováni.

 bit.ly/47aSVoy

ÚSPĚŠNOST PŘIJETÍ DO ČTYŘLETÝCH A OSMILETÝCH GYMNÁZIÍ

	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	8letá	4letá	8letá	4letá	8letá	4letá	8letá	4letá	8letá	4letá	8letá	4letá	8letá	4letá	8letá	4letá	8letá	4letá
Počet uchazečů (tis.)	18,4	16,7	18,8	16,8	19,6	17,5	19,3	18,6	17,5	18,4	18	20,4	19	21,9	19,5	25,6	19,4	25,3
Přijetí (tis.)	9,3	12	9,3	12	9,3	12,4	9,1	12,6	9,1	13,1	9,2	13,8	9,2	14,7	9	15,6	9,2	16,2
Podíl přijetí/přihlášení	0,51	0,72	0,49	0,71	0,47	0,71	0,47	0,68	0,52	0,71	0,51	0,68	0,48	0,67	0,46	0,61	0,47	0,64

Zdroj: ČŠI

Uplatnění cenové statistiky je široké

Ředitel odboru statistiky cen ČSÚ Vladimír Cába nás seznámil s tím, jak vznikají a k čemu se používají cenové statistiky.

Foto: Tereza Koutecká

Jaké činnosti vykonává odbor statistiky cen?

Jak už z názvu vyplývá, zabýváme se hlavně cenami a jejich vývojem v čase. Odbor se dělí na tři oddělení. Nejvíce na očích jsou spotřebitelské ceny, z nichž vychází výpočet inflace. Další naše oddělení mají na starosti ceny výrobců a ceny zahraničního obchodu.

Jak se vlastně ceny pro statistické účely zjišťují?

Využíváme různé datové zdroje. Pro ceny výrobců jsou to zejména výkazy, kterými každý měsíc oběsíláme vybrané podniky z oblasti zemědělství, průmyslu a tržních služeb. Firmy ze sektoru stavebnictví dostávají výkazy čtvrtletně. Do výkazů vyplňují ceny za vybrané reprezentanty – tedy konkrétní výrobky

nebo služby v daném období. O cenách zahraničního obchodu získáváme informace od vývozců a dovozců.

Zdrojů dat pro sledování spotřebitelských cen je více. Velkou část tvoří takzvaná scanner data, tedy údaje přímo z pokladních systémů obchodních řetězců. Z nich každý měsíc dostaneme souhrnný přehled, jaké množství jakých produktů se prodalo a za jakou celkovou cenu. Z toho lze vypočítat jednotkovou cenu produktů například za kilogram, za balení a podobně. Ceny některých druhů zboží a služeb zjišťují tazatelky přímo v provozovnách nebo u prodejců a další sledujeme v cenících na webu. Například pro monitorování cen letenek využíváme speciální program, který automaticky projde nabídku významných

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

platí. Třeba teď od ledna se do cen elektřiny promítlo vládní opatření, kdy stát spotřebitelům odpustil poplatky za obnovitelné zdroje. I když regulovaná složka ceny elektřiny šla nahoru, celková cena pro spotřebitele klesla.

V čem spočívají hlavní výhody využití scanner dat?

V současné době dostáváme tato data z pokladních systémů od dvaceti obchodních řetězců. Úplně pokryté tak máme segmenty potravin, nealkoholických a alkoholických nápojů, tabáku a volně prodejných léků. Pomocí scanner dat ale sledujeme i vybrané produkty v hobbymarketech.

Hlavní výhodou je, že zjišťujeme ceny, za které si zákazníci zboží skutečně koupili, tedy skutečné realizované ceny. Ze scanner dat dostaneme například informaci, že za daný měsíc se prodalo tisíc čtvrtkilových balení másla za celkem třicet dva tisíc korun. Z toho hned spočítáme průměrnou cenu jednoho balení a nemusíme rozlišovat, kolik z toho se prodalo v akci nebo v rámci nějakého věrnostního programu a kolik za plnou cenu. Když ceny zjišťovaly tazatelky v obchodech, opsaly si aktuální údaj z cedulky na regálu, ale nevěděli jsme, zda zákazníci za tuto cenu opravdu nakupovali. Jestli třeba většinu daného produktu nakoupili v jediném týdnu, když byl výrazně zlevněný, a po zbývajících týdny v měsíci už ho za běžnou cenu skoro nekupovali.

Do jakých segmentů by se mělo využívání scanner dat ještě rozšířit?

Od letošního roku jsme implementovali data do výpočtu inflace za hobbymarkety a připravujeme rozšíření na e-shopy se spotřební elektronikou a spotřebiči pro domácnost. A dál budeme hledat oblasti, kde by využití tohoto nástroje bylo účelné. Musíme si však uvědomit, že tak velký balík dat jako za obchodní řetězce s potravinami už do spotřebního koše implementovat najednou nelze, a možností pro nové efektivní nasazení scanner dat tedy mnoho nezůstává.

Do budoucna proto uvažujeme spíše o využití dalších metod, například web scrapingu. Už jsem mluvil o tom, že takto získáváme informace o cenách letenek, a postupně bychom chtěli doplnit i jiné produkty, které se z velké části prodávají elektronicky a lze k nim jednoduše přistupovat přes různé agregátory.

K čemu se scanner data používají?

Primárně k výpočtu indexu spotřebitelských cen, tedy inflace. Dále pak z celého balíku dat vybereme určité produkty, takzvané cenové reprezentanty, a u nich každý měsíc zjišťujeme průměrnou cenu, kterou zveřejňujeme na webu. Tady je třeba zdůraznit, že z těchto průměrných cen nelze spočítat inflaci. Jedná se pouze o vybrané, svým způsobem charakteristické položky z celého sortimentu, jejichž ceny slouží hlavně pro rychlou orientaci. Pro detailnější pohled je třeba sledovat položek mnohem víc, a hlavně se musí brát v potaz to, jak významně

vyhledávačů letenek a zjistí aktuální ceny vybraného vzorku letenek do různých destinací.

Pro zjišťování cen nájmu a nemovitostí se naše tazatelky dotazují vlastníků bytových domů, tedy bytových družstev, příslušných odborů městských úřadů nebo soukromých majitelů a developerů. Tyto údaje doplňujeme o sledování nabídky realitních kanceláří a využíváme také data z katastrálních úřadů.

Jak zjišťujete ceny energií?

Ceny energií byly v minulých letech, když nastala energetická krize, ostře sledovány médií, politiky i samotnými spotřebiteli. Do té doby se měnily jen pomalu, takže pro statistické účely stačilo vycházet z ceníků distribučních společností a zjednodušeného modelu. Během krize však došlo k velkým výkyvům, takže ceníkové ceny prudce vzrostly, ale lidé, kteří měli ceny zafixované na delší období, ještě nějaký čas platili ceny původní. Ceníkové ceny pak neodpovídaly realizovaným cenám. Proto jsme výkazy pro distributory i výpočtový model upravili tak, aby odrazil to, co spotřebitelé v daném období skutečně

Kdybychom cenové statistiky neměli, bylo by velmi složité je něčím nahradit.

Ing. Vladimír Cába

Vystudoval fakultu provozně-ekonomickou na České zemědělské univerzitě v Praze. V ČSÚ pracuje od listopadu 2014, kdy nastoupil do odboru národních účtů. Věnoval se sektorovým účtům a čtvrtletním odhadům. Od roku 2019 působil ve funkci vedoucího oddělení datové podpory zahraničního obchodu, ředitelem odboru statistiky cen byl jmenován v lednu 2025.

se podílejí na celkové spotřebě. Což nám scanner data také pomáhají zjistit. Vidíme z nich, kolik čeho lidé nakupují, a proto je také využíváme při úpravách složení spotřebitelského koše. Ty se provádějí ve dvouletém intervalu a odrážejí změny ve spotřebitelském chování, k nimž za tu dobu došlo. Scanner data slouží hlavně při určování, jak se na celkové spotřebě podílejí potraviny a nealkoholické nápoje. Při sestavování celého spotřebitelského koše pak vycházíme z dat z národních účtů o spotřebě domácností a také ze statistiky rodinných účtů. Když vše shrneme a vyhodnotíme, můžeme si udělat obrázek o spotřebním chování domácností, a následně pak upravovat spotřební koš podle toho, jakým dílem se na celkových výdajích domácností podílejí potraviny, náklady na energie a bydlení, rekreaci a kulturu, dopravu a další složky.

Kromě cenové statistiky nacházejí výstupy ze scanner dat uplatnění i ve statistice národních účtů, kde pomáhají při stanovení spotřeby domácností.

Slouží cenové statistiky i jiným uživatelům než pouze odborníkům v ČSÚ?

Určitě ano. Cenové indexy se často uvádějí v různých smlouvách v mnoha oborech nebo v legislativě a podle jejich výše se automaticky navyšují různé

platby, ceny či nájmy. S našimi daty velmi intenzivně pracuje Česká národní banka, využívá je Ministerstvo financí a další instituce. Mnohdy slouží jako jeden z podkladů pro mzdové vyjednávání mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, lidé s jejich pomocí porovnávají ekonomickou situaci v různých zemích. To uplatnění je opravdu široké, a kdybychom cenové statistiky neměli, bylo by asi dost složité, nebo spíše nemožné, je něčím nahradit.

Jak rychle po skončení sledovaného období jsou cenové statistiky zveřejňovány?

Naše statistiky publikujeme každý měsíc. První na řadu přicházejí spotřebitelské ceny. Tři až pět dnů po skončení měsíce vydáváme předběžný odhad inflace. Následně pak za dalších zhruba pět dnů kompletní index spotřebitelských cen, který publikujeme v mnohem větším detailu než v případě odhadu. Do budoucna bychom se rádi postupnými kroky dostali s publikováním odhadu spotřebitelských cen co nejbližší ke konci referenčního období.

Ceny výrobců zveřejňujeme okolo 20. až 25. dne po skončení referenčního období. Poslední přicházejí na řadu ceny zahraničního obchodu, které zveřejňujeme o měsíc později než spotřebitelské ceny.

Zaujala vás v poslední době nějaká data z cenových statistik?

Oproti letům 2022 a 2023 je teď naštěstí relativně klidné období, takže k nějakým překvapivým cenovým skokům či zvratům moc nedochází. Zajímavý je třeba vývoj ceny másla, která z poměrně vysoké úrovně začala ke konci loňského roku klesat a dostala se hodně nížko. V médiích se pak spekulovalo o možných příčinách tohoto jevu.

Potýkáte se i v cenové statistice s nesprávnou interpretací vašich dat?

Občas se to stává. Třeba v případě inflace ČSÚ vydává index spotřebitelských cen pro národní účely a harmonizovaný index spotřebitelských cen, který slouží k mezinárodnímu srovnání a počítá se trochu jinak. Lidé si někdy pro svou argumentaci vybírají z obou indexů ten, jehož hodnota se jim lépe hodí, aniž by brali v potaz, jak byl sestaven a k jakým účelům má sloužit. Plete se také roční inflace s meziročním indexem za určitý měsíc a podobně.

My se takovým omylům snažíme předcházet tím, že spolu s čísly zveřejňujeme také metodiku a vysvětlení, jak tato čísla vznikla a co vyjadřují.

Kolik lidí na odboru statistiky cen pracuje?

Na výpočtech všech indexů a statistik participuje zhruba 30 zaměstnanců zde na ústředí.

Dále pak máme podporu v krajské správě v Hradci Králové, kde se zpracovávají výkazy a data získaná od tazatelek a tazatelů a zařizují se zde scanner data. Bez těchto podpůrných činností bychom toho moc nespočetli, a kolegům je třeba za jejich práci velmi poděkovat.

Vzdělávání i zábava

Projekt Minisčítání přibližuje svět statistiky školákům tak, aby je to bavilo.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Minisčítání je zábavně-vzdělávací projekt Českého statistického úřadu. Určen je primárně žákům ve věku 9 až 15 let, kteří si díky němu mohou osvojit základní principy sběru, zpracování a využívání statistických dat. Učitelům přináší zpestření do výuky a pomáhá jim podávat učivo tak, aby to děti zajímalo a bavilo. Výsledky Minisčítání jsou rovněž zajímavou sondou do života nastupující generace, která umožňuje dospělým dozvědět se více o zájmech a volnočasových aktivitách dětí, o jejich názorech a zkušenostech.

Žáci během Minisčítání vyplňují na webu dotazník, v němž odpovídají na sadu otázek týkajících se trávení volného času, zájmů, názorů, schopností a dovedností nebo vztahů s kamarády či rodiči. Vyplňování dotazníku je dobrovolné, a získané výsledky proto přesně neodpovídají věkovému či regionálnímu rozložení celkové dětské populace, nicméně vzhledem k účasti škol z celé republiky a velkému počtu žáků si lze obrázek o českých dětech vytvořit. Některé otázky se opakují ve více ročnících, a srovnání výsledků tak umožňuje zjistit, jak se daná oblast vyvíjí v čase.

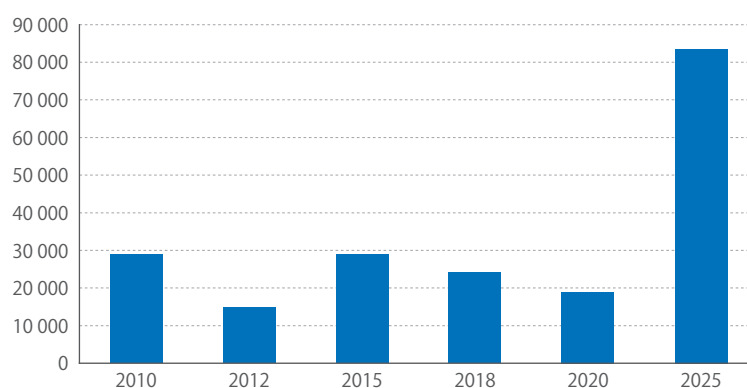
Pedagogům poskytuje Minisčítání témata vhodná pro výuku statistické gramotnosti, která zařazují do svých hodin. Poslední ročník byl navíc doplněn o metodické listy, s nimiž je možné pracovat v různých

předmětech – od matematiky po občanskou výchovu. Úlohy zpracované v metodických listech zároveň propojují výuku s reálným světem, a dávají tak dětem příklady, jak lze statistiku úspěšně využít v běžném životě. Při plnění úkolů se děti seznámí s procesem sběru dat, jejich vyhodnocením i možnostmi následné analýzy. Naučí se pracovat s čísly v souvislostech a osvojí si základy interpretace statistických výsledků. Projekt podporuje kritické myšlení, digitální dovednosti a schopnost pracovat s informacemi – klíčové kompetence pro 21. století.

Projekt Minisčítání vznikl na půdě Českého statistického úřadu v roce 2010 jako doprovodná vzdělávací akce v rámci informační kampaně ke Sčítání, lidu, domů a bytů 2011. Vzhledem k úspěchu, který první Minisčítání zaznamenalo, se akce za hojně účasti škol a žáků opakovala v letech 2012, 2015 a 2018 a 2020.

POČTY ŽÁKŮ, KTERÍ SE ZÚČASTNILI DANÉHO ROČNÍKU MINISČÍTÁNÍ

Zdroj: ČSÚ

MINISČÍTÁNÍ

OBSAH

15

Vzdělávání i zábava

Projekt Minisčítání podporuje kritické myšlení, digitální dovednosti a schopnost pracovat s informacemi.

16

Po škole nejčastěji sport nebo počítač

Data z Minisčítání 2025 nabídla obrázek toho, čím současná generace žáků žije po vyučování.

18

Děti v online světě

Jak život dnešních školáků ovlivňují internet, mobily a umělá inteligence.

20

Co děti ve škole nebvají

Mezi neoblíbenými předměty jednoznačně vedou český jazyk a matematika.

22

Digitální svět pohlcuje české děti

Současní teenageři konzumují média zásadně jinak než předchozí generace.

25

Po čem děti touží

Otázky v Minisčítání zjišťovaly také to, jaký dárek udělá dětem radost, a co by si přály umět.

Po škole nejčastěji sport nebo počítač

Jak vypadá běžný den dnešních dětí? Data z Minisčítání 2025 nabídla obrázek toho, čím současná generace žáků žije po vyučování.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Možná poněkud překvapivě je tou nejoblíbenější činností po vyučování sport. Věnuje se mu více než pětina (22,2 %) dětí, které na tuto otázku odpověděly. To je dokonce více než podle výsledků Minisčítání z roku 2010, kdy sportování patřila až třetí pozice (16,6 %). Tehdy děti z nabízených odpovědí upřednostňovaly varianty „hrají na počítači“ (17,3 %) a „bavím se s kamarády“ (21,6 %). V nejnovějším ročníku Minisčítání si silnou pozici udržely počítačové a mobilní hry, které jsou hlavní volnočasovou náplní pro 15,1 % dětí. U chlapců je to dokonce více než pětina (22,1 %), ale odpolední sport je pro ně ještě důležitější, jako nejčastější aktivitu po škole jej označil každý čtvrtý chlapec (24,7 %). Dívky nejčastěji sportují nebo chodí ven s kamarády. Právě kategorii „jdu ven“ patřilo bez ohledu na pohlaví s odstupem 1,5 procentního bodu (p. b.) třetí místo (13,6 %). Naproti tomu čtení knih či sledování televize jsou v žebříčku volnočasových aktivit až úplně dole – těmto aktivitám se věnují jen 3,0 %, resp. 2,5 % dětí. Dívky si ve volném čase čtou častěji (3,9 %) než chlapci (1,2 %). Za 15 let, které uběhly od prvního Minisčítání, celkově obliba četby jako volnočasové aktivity klesla o 1,7 % p. b.

DESKOVÉ HRY STÁLE FRČÍ

Třetina dětí sportuje 2 až 3 hodiny týdně, pětina dokonce více než sedm hodin, jinými slovy alespoň hodinu denně. Rozdíl mezi chlapci a dívkami je minimální. Ve výsledcích možná poněkud překvapí míra zapojení nejstarší věkové skupiny. Více než hodinu týdně se nějaké fyzické aktivitě věnuje 87 % patnáctiletých, a každý pátý z této věkové

skupiny cvičí, běhá, plave nebo jinak sportuje více než 7 hodin.

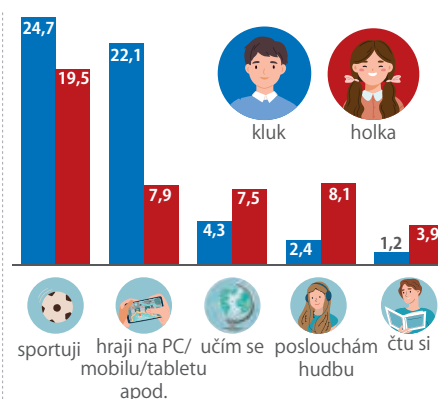
Přestože dnešní děti tráví dost času v digitálním světě, klasické deskové, stolní a karetní hry zcela nezavrhl. Každý den je hraje zhruba každé 8. dítě ve věku 9–15 let, úplně je ignoruje jen okolo 9 % dětí. Obzvláště oblíbené jsou u mladších dětí. Polovina devítiletých si nějakou deskovku zahraje alespoň jednou týdně, z patnáctiletých je to už jen pětina. Rozdíly mezi pohlavími jsou zanedbatelné.

OBLIBA KNIH SLÁBNE

Polovina všech dětí přečte ročně 1–4 knihy. Desetina jich zvládne více než deset, ale pětina dětí nepřečte za rok ani jednu knihu. Výrazné rozdíly přitom zaznamenáváme v závislosti na věku a pohlaví. V roce 2025 každý čtvrtý chlapec uvedl, že knihy nečte, z dívek to byla jen každá sedmá. Mezi mladšími dětmi je více náruživých čtenářů, 20,0 % devítiletých přečte více než 10 knih ročně, žádnou knihu nevezme do ruky 6,5 % z nich. Z patnáctiletých prohlásila více než třetina (35,7 %), že knihy nečte, a jen 7,4 % zvládne 10 a více knih ročně. Při předchozím Minisčítání v roce 2020 zvolila odpověď, že nepřečtou ani jednu knihu za rok, pouze necelá desetina dětí. Podíl dětí, které knihy nečtou, se tak od té doby zdvojnásobil.

Papírový časopis bere do ruky méně než polovina dětí. A rozdíl mezi nejmladšími a nestaršími, které se Minisčítání zúčastnily, je značný. Zatímco z devítiletých nečte tištěné časopisy 42 %, u patnáctiletých už to jsou téměř dvě třetiny (64,4 %). Pravidelně (alespoň jednou týdně) si časopis přečte jen 10 % nejmladších a pouhá 3 % starších žáků.

CO DĚLÁŠ NEJČASTĚJI PO ŠKOLE?

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

DATA Z ŘADY VÝZKUMŮ UKAZUJÍ, ŽE TĚLESNÁ ZDATNOST DĚTÍ SE SNIŽUJE A ZKRACUJE SE DOBA, KTEROU DĚTI TRÁVÍ SPORTEM A POHYBEM. CO BY PODLE VÁS NEJVÍCE POMOHOLO ATRAKTIVITU TĚLESNÉHO POHYBU A SPORTU MEZI DĚTMI OPĚT ZVÝŠIT?

MARTIN CHLUMSKÝ

starosta České obce sokolské

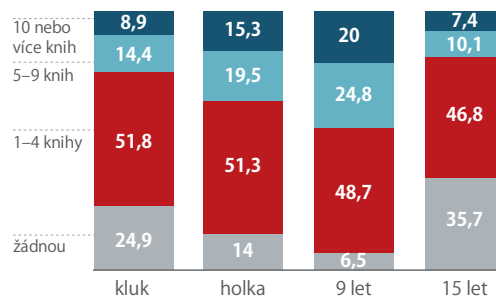
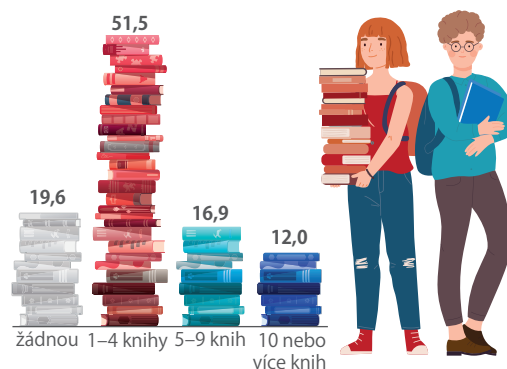

Zásadní problém je nedostatek dobrovolných cvičitelů a trenérů. Je třeba systematicky řešit podporu jejich činnosti, včetně možnosti finančního ohodnocení. Trenéři a cvičitelé jsou zásadní pro budování zdravých pohybových návyků u dětí a mládeže a obecně vztahu k aktivnímu životnímu stylu. Další prioritou je zrychlit obnovu a výstavbu sportovní infrastruktury. Pro rozvoj pohybu potřebujeme dostupná a kvalitní sportoviště. Je třeba rekonstruovat a modernizovat sokolovny (jejich průměrné stáří je 70 let). Ze zkušeností víme, že v místě, kde se rekonstruovala sokolovna, je patrný zvýšený nárůst členů i zájmu o pohybové aktivity zejména u dětí. Proto jsme se zapojili do iniciativy „Společně pro zdravější společnost“, za kterou stojí střešní sportovní organizace: ČUS, ČOV, Český paralympijský výbor a Sokol za podpory NSA. Definovali jsme klíčové priority, o nichž nyní jednáme s politickou reprezentací. Sokol se dlouhodobě věnuje i podpoře všestranného pohybu pro všechny generace. Jsme spoluzakladatelem Nadačního fondu Aktivní Česko a skrze projekt „Sokol spolu v pohybu“ jsme loni rozpohybovali na 22,5 tisíce lidí. Zaměřujeme se i na nejmenší prostřednictvím projektu „Se Sokolem do života“, v němž je zapojeno přes 83 000 předškolních dětí.

Pro Sokol je nejdůležitější soustavná pohybová aktivita dětí. Vnímáme jako zásadní, aby byla podporována spíše, než jednorázové projekty.

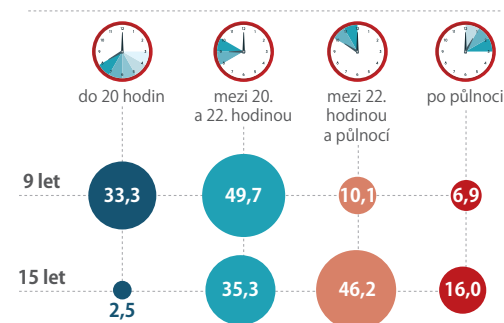
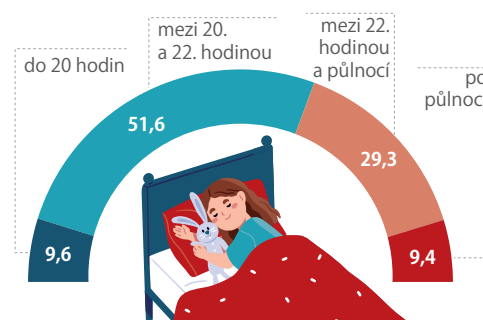
KOLIK KNIH PŘEČTEŠ ZA ROK?

V KOLIK HODIN CHODÍŠ OBVYKLE VE VŠEDNÍ DEN SPÁT?

55 %

děti prakticky nikdy nečte časopisy.

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

VEČERNÍ REŽIM

Kdy chodí děti ve všední dny spát? Polovina uléhá mezi osmou a desátou večer, ale desetina jde do postele až po půlnoci. Z devítiletých uléhá před desátou polovina dětí, zatímco téměř polovina patnáctiletých bdí do půlnoci. Po půlnoci chodí spát 16 % starších žáků – více než dvojnásobek oproti roku 2010. Rozdíly mezi pohlavím jsou nepatrné. Pokud bychom přece jen nějaké chtěli odhalit, tak zjistíme jen to, že mezi chlapci je o něco vyšší podíl těch, kteří chodí spát až po půlnoci (10,3 %) než mezi dívkami (8,4 %).

Děti v online světě

Jak život dnešních školáků ovlivňují internet, mobily a umělá inteligence.

**PAVEL
HORTIG**
oddělení
marketingu a PR

Digitální technologie jsou pro dnešní děti naprosto přirozenou součástí života. Projekt Minisčítání proto také zjišťoval, do jaké míry jsou žáci ve věku 9 až 15 let těmito technologiemi ovlivněni. Výsledky odhalují, kolik času tráví online, jaké aktivity je na internetu nejvíce lákají, kde sledují videa, odkud čerpají informace o dění kolem sebe, jak často využívají umělou inteligenci a také, kdy dostávají svůj první mobilní telefon.

KOLIK ČASU TRÁVÍ DĚTI ONLINE

Z dat je patrné, že internet je pro většinu dětí téměř nepostradatelný. Internet a elektronická zařízení patří u dětí dlouhodobě mezi největší lákadla. Více než třetina dětí by se na měsíc dokázala vzdát sladkostí a pětina kosmetiky, ale bez internetu by vydržela pouze tři procenta. Podobně jen desetina by se dokázala vzdát svého mobilního telefonu.

Pokud jde o čas strávený online, děti nejčastěji uvádějí tři hodiny denně, což je o hodinu více než v roce 2020, kdy proběhlo předchozí Minisčítání. Pětina všech dětí zároveň tráví každý den na internetu déle než pět hodin. Značné rozdíly však vidíme mezi věkovými skupinami. U patnáctiletých žáků jsou online aktivity už velmi rozšířené, takže třetina z nich je na internetu déle než pět hodin denně, zatímco méně než hodinu tráví online jen 2 % patnáctiletých. U devítiletých dětí je situace trochu lepší, protože více než pět hodin denně „žije“ online pouze necelá desetina z nich – tedy podobně, jako tomu bylo před pěti lety. Naproti tomu kratší dobu než hodinu denně tráví na internetu přibližně pětina nejmladších respondentů.

CO DĚLAJÍ NA INTERNETU NEJČASTĚJI

Výsledky Minisčítání také ukázaly, co děti na internetu nejvíce baví. Chlapci zde převážně hrají hry, zatímco dívky dávají přednost poslechu hudby. Hry jsou celkově hlavní aktivitou čtvrtiny dětí, avšak z chlapců je uvádí téměř polovina, zatímco z dívek jen desetina. Nejčastější internetovou aktivitou dívek je poslech hudby.

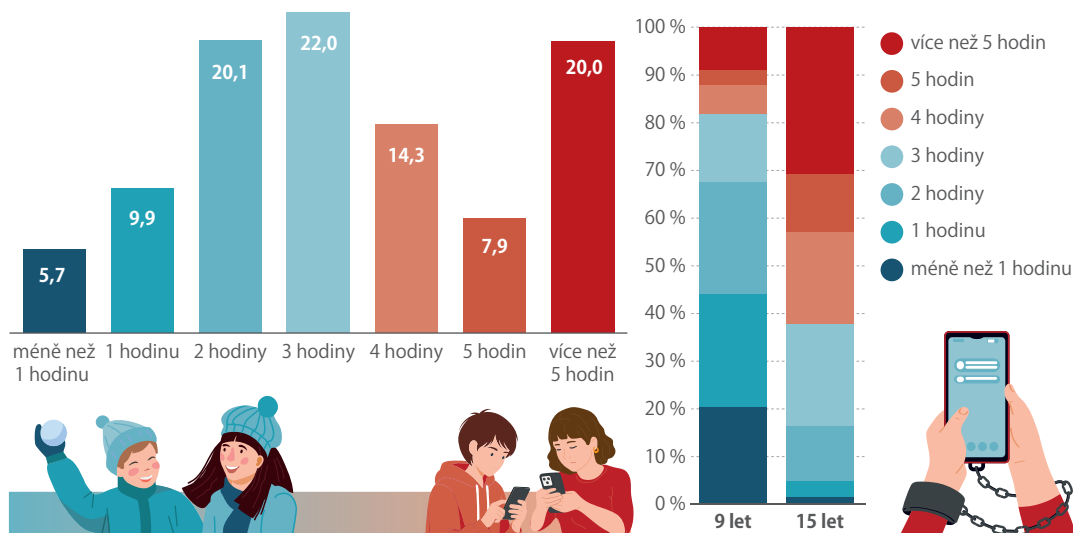
Mezi sociálními sítěmi hrají prim Instagram a TikTok. Když děti hledají zábavu nebo sledují videa, jednoznačně vede YouTube, který využívá téměř polovina z nich. Chlapci tráví na YouTube více času než dívky, ale i u dívek patří YouTube mezi hlavní zdroje zábavy. Televize jako médium v tomto směru téměř ztrácí význam – pro sledování videí nebo zábavného obsahu ji využívají jen čtyři procenta dětí.

Zajímavé je také zjištění, odkud děti čerpají informace o dění ve světě nebo v Česku. Celkově přibližně pětina sleduje zprávy v televizi, podobně velká část získává informace z internetu a třetina spoléhá především na sociální síť. Devítileté děti čerpají informace tradičněji – nejčastěji z televize, případně od rodičů. Patnáctiletí žáci se však již výrazně orientují v online prostoru, a téměř polovina z nich získává informace převážně ze sociálních sítí. Chlapci přitom o něco více než dívky využívají televizi a také zpravodajství na internetu.

AI A MOBILY V DĚTSKÉM SVĚTĚ

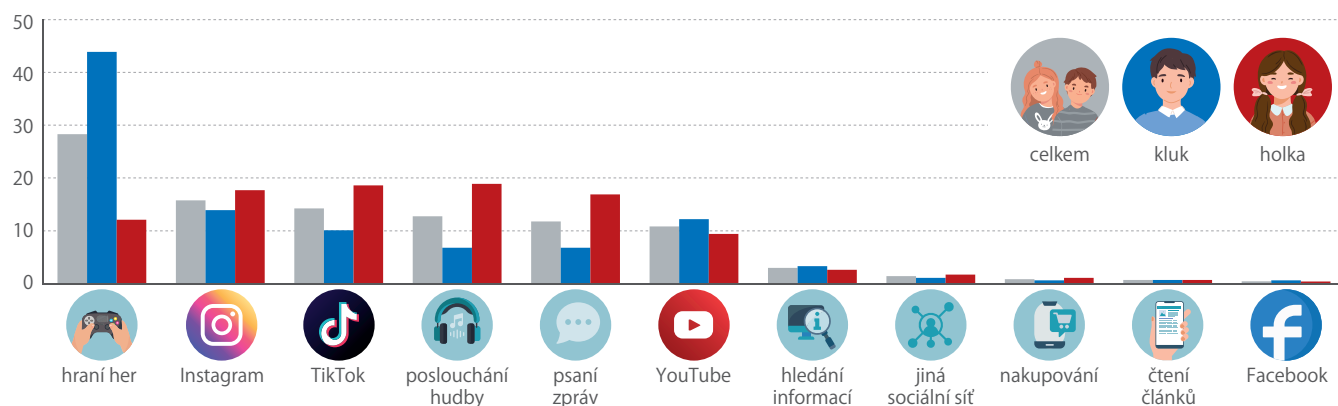
Jedním z nejvýznamnějších zjištění Minisčítání 2025 je masový nástup nástrojů umělé inteligence mezi dětmi. Celkově 87 % žáků uvedlo, že umělou inteligenci už použili. Pouze 3 % nevědí, o co se jedná.

KOLIK ČASU TRÁVÍŠ DENNĚ ONLINE?

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

K ČEMU INTERNET NEJVÍCE POUŽÍVÁŠ?

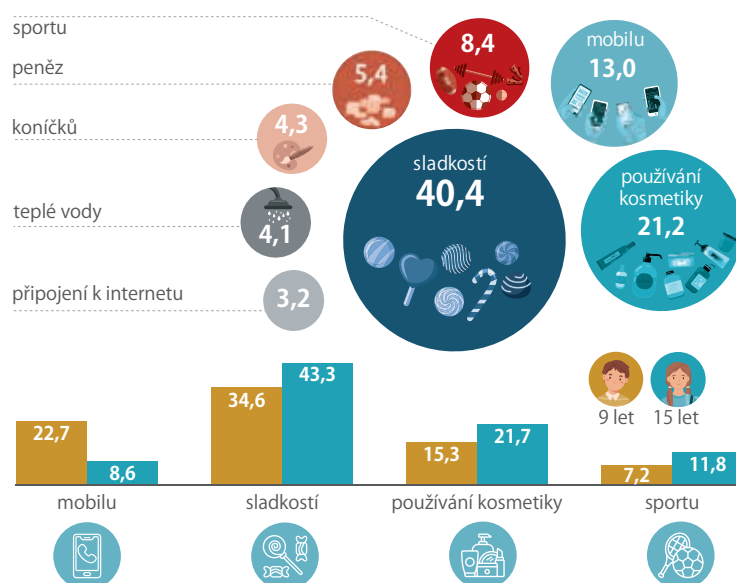
Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

Výrazné rozdíly však panují mezi věkovými skupinami. Zatímco v případě devítiletých nezná nástroje AI zhruba každý sedmý, mezi patnáctiletými je tento podíl téměř nulový. Umělou inteligenci někdy využila více než polovina devítiletých, z patnáctiletých pak v podstatě každý.

Z odpovědí na otázku, kdy děti dostávají svůj první mobil, vyplynulo, že mobilní telefon v roce 2025 vlastnily už téměř všechny děti ve věku 9 až 15 let. Bez něj zůstávala jen 2 % respondentů. U devítiletých byl podíl vlastníků mobilu o něco nižší; děti bez mobilu však tvořily jen 12 %.

Výsledky také napovídají, že se postupně posouvá věk, kdy děti dostávají svůj první telefon. Zatímco mezi dnešními patnáctiletými jej získalo už před nástupem do základní školy 15 %, z dnešních devítiletých mělo mobilní telefon před vstupem do první třídy již 33 %. Většina dětí (54 % devítiletých a 73 % patnáctiletých) však stále získala telefon v období od první do páté třídy. Podobné zjištění přineslo i Minisčítání z roku 2015.

ČEHO BY SES DOKÁZAL/A VZDÁT (na týden/měsíc)?

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

PODLE ŘADY VÝZKUMŮ TRÁVÍ SOUČASNÍ TEENAGEŘI NEPŘIMĚŘENĚ DLOUHOU DOBU V DIGITÁLNÍM SVĚTĚ NA SOCIÁLNÍCH MÉDIÍCH. VYPLÝVAJÍ Z TOHOTO JEVU KROMĚ ZNÁMÝCH NEGATIVNÍCH NÁSLEDKŮ TAKÉ NĚJAKÁ POZITIVA?

Z čehokoli, co je nadměrné, vyplývají pozitiva jen obtížně – a platí to i pro využívání sociálních sítí. Otázkou však zůstává, co vlastně považujeme za nadměrné. Online prostředí dnes plní důležité sociální funkce: umožňuje mladým lidem navazovat a udržovat vztahy, hledat podporu i sdílet témata, o nichž by se jinak obtížně mluvilo. Zároveň nabízí přístup k hodnotnému obsahu, vzdělávání, rozvoji talentů a digitálních kompetencí.

Klíčovým faktorem proto není samotná přítomnost na sociálních sítích ani celkový čas strávený před obrazovkou, ale způsob a kontext

PETR BAŽURA

vědecký řešitel studie HBSC a projektu zdravagenerace.cz, Univerzita Palackého v Olomouci

jejich využívání. Studie HBSC se proto při hodnocení rizik nezaměřuje primárně na čas online. Dlouhá doba na sociálních sítích může být varovným signálem, zásadní jsou však průvodní jevy, zejména známky závislostního chování – například nepohoda při nemožnosti být online či skrývání skutečně stráveného času. Pokud tyto projevy chybí, může být digitální prostředí smysluplnou součástí života teenagerů. Studie HBSC navíc ukazuje, že ignorování sociálních sítí v dospívání souvisí s nižším přijetím vrstevníky a horším duševním zdravím.

Co děti ve škole nebaví

Mezi neoblíbenými předměty jednoznačně vedou český jazyk a matematika.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Většina otázek loňského Minisčítání se týkala mimoškolních aktivit a zájmů dětí, jedna se však zaměřila také přímo na dobu vyučování. Žáci měli odpovědět, na jaký předmět se ve škole vůbec neteší. Na otázku odpovědělo 83 422 respondentů a v celé škále neoblíbených předmětů jednoznačně dominují český jazyk a matematika. Na hodiny češtiny se neteší téměř 20 % žáků, na matematiku jen o procento méně. Nechuť k těmto předmětům má jistě více příčin. Mezi ty hlavní bude patřit skutečnost, že je žáci mají na rozvrhu téměř každý den, tudíž si od nich nemohou odpočinout, a k dosažení dobrých výsledků většinou nestačí pouze dávat ve škole občas pozor. Oba předměty jsou spojeny s učním nazpaměť (např. vyjmenovaná slova, malá násobilka) a nutností

intenzivního procvičování. To samozřejmě většinu dětí, které mají zpravidla jiné zájmy, nebaví.

Další vyrovnanou dvojici mezi neoblíbenými předměty tvoří cizí jazyk a fyzika se 14 %, resp. 13 % těch, kteří se na tyto hodiny neteší. Na pomyslném bronzovém stupni skončila skupina složená z dějepisu (6 %), chemie (6 %), vlastivědy či zeměpisu (5 %) a přírodopisu (4 %).

PŘECHOD NA DRUHÝ STUPEŇ ZNAMENÁ ZLOM

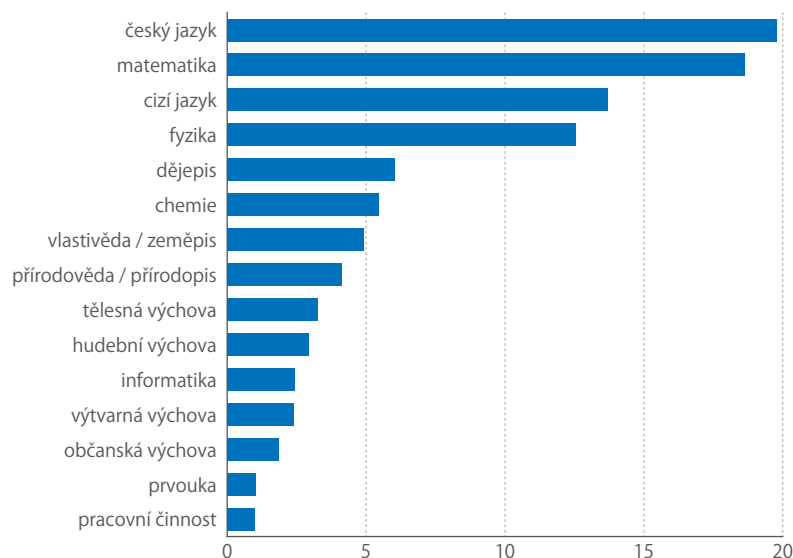
Jak ukazují výsledky ankety, neoblíbenost jednotlivých předmětů není stálá v průběhu celé školní docházky, ale dost výrazně se mění s věkem. U nejméně oblíbeného předmětu – českého jazyka – nechuť postupně klesá, a u 14letých a 15letých se dostává pod 15 %. Matematiku postupně berou na milost starší děti na prvním stupni, ovšem poté, co přestoupí na druhý stupeň, se pro ně tento předmět opět stává strašákem. Nejspíš proto, že se blíží přijímačky s poměrně obtížnými testy.

S přestupem na druhý stupeň souvisí i vzestup neoblíbenosti fyziky a chemie – předmětů, které na jednu stranu nabízejí mnoho zajímavých poznatků a zážitků, na druhé straně jsou však také spojeny se vzorečky a počítáním.

KLUCI, HOLKY A MATEMATIKA

I když žijeme ve společnosti, která kladě důraz na genderovou rovnost, projevují se výrazné rozdíly v neoblíbenosti předmětů mezi chlapci a děvčaty. Zatímco matematiku a fyziku označují za neoblíbené častěji děvčata, v případě českého jazyka je to naopak. Znametelná nerovnost je patrná také u dějepisu a zeměpisu, které se o něco častěji nelíbí děvčatům. Naproti tomu hudební výchovu, výtvarnou výchovu a přírodopis

NA JAKÝ Z TĚCHTO PŘEDMĚTŮ SE VE ŠKOLE VŮBEC NETEŠÍŠ? (%)

Zdroj: Minisčítání 2025

MEZI PŘEDMĚTY, KTERÉ MĚLI ŽÁCI ZŠ OZNAČIT JAKO NEOBLÍBENÉ, JEDNOZNAČNĚ PŘEVAŽOVALY MATEMATIKA A ČESKÝ JAZYK. PROČ TOMU TAK JE?

MIROSLAV HŘEBEC
programový ředitel
EDUin

“

Matematika a český jazyk jsou tzv. „přijímačkové“ předměty spojené s tlakem na výkon a nutnost uspět v přijímacím řízení, kde jde o hodně. To je handicapuje, aby si k nim člověk tvořil pozitivní vztah. Zároveň jsou to oba předměty propedeutické. To znamená, že rozvíjejí obecnější gramotnosti, které pak člověk může aplikovat v konkrétnějších vědních disciplínách. Snáze si asi vytvořím lásku k přírodopisu, kde se dozvídám konkrétnosti o přírodě, než k matematice, která mi buduje základní exaktní myšlení. Negativní vztah se často přenáší i společensky, typicky v rámci rodiny. Lidí, kteří hlasitě deklarují svůj odpor k matematice, jsou zástupy; takovýto veřejný diskurz pak na vás má pochopitelně také vliv.

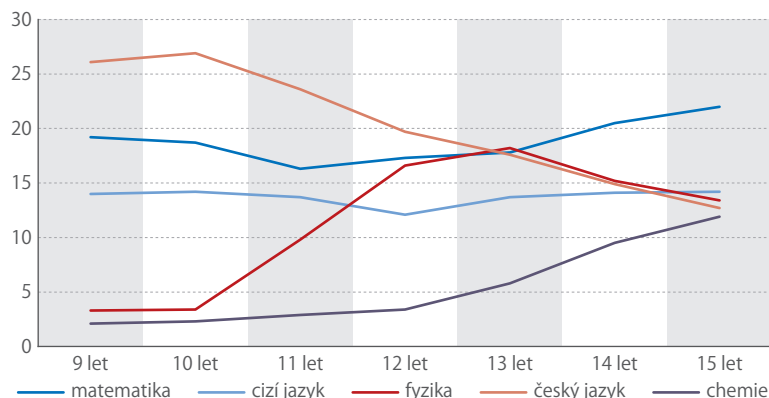
Oblíbenost určují velmi zásadně i užívané metody výuky, které jsou speciálně v těchto dvou předmětech často velmi tradiční a mnohdy právě s odvoláváním se učitelů na hrozbu přijímaček. Pokud bude čeština kombinací diktátů a povinné četby uměleckých textů z 19. století, duši dnešního teenagera uchvátí stěží. Matematika má handicap, že pro osvojení některých postupů je třeba napočítat množství příkladů, což je drill, který pro mladé také není na vrcholu popularity. Ale třeba Hejného metoda výuky matematiky ukazuje cestu. Většina školáků vzdělávaných touto metodou má obdobné výsledky v matematice, ovšem deklarují rapidně vyšší oblíbenost matematiky.

”

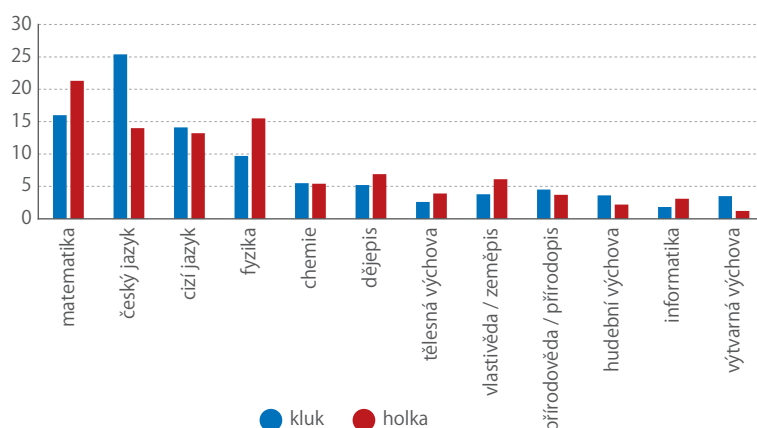
označují za neoblíbené častěji chlapci. U těchto předmětů však byl podíl těch, kteří se na vyučování netěší, velmi malý.

Otázka týkající se oblíbenosti školních předmětů byla součástí Minisčítání také v roce 2015. Tehdy měli žáci uvést neoblíbenější předmět. Naprosto suverénně

PŘEDMĚTY, NA KTERÉ SE DĚTI NETEŠÍ, V ZÁVISLOSTI NA VĚKU (%)

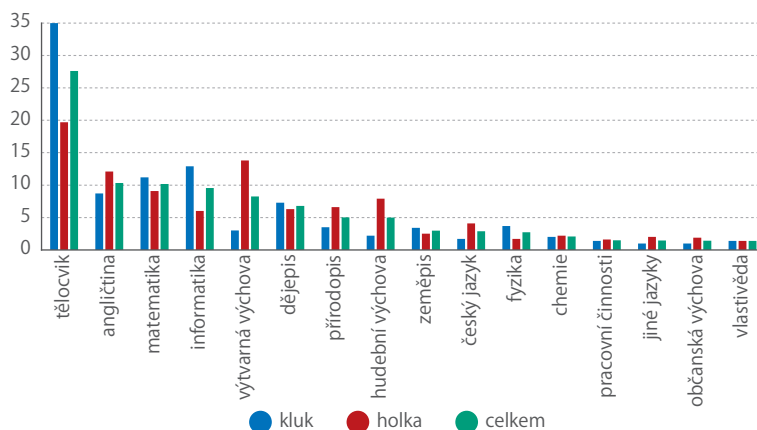
PŘEDMĚTY, NA KTERÉ SE DĚTI NETEŠÍ, V ZÁVISLOSTI NA POHLAVÍ (%)

Zdroj: Minisčítání 2025

zvítězil tělocvik, který vybralo 35 % chlapců a 20 % dívek. S velkým odstupem za ním pak zůstala trojice angličtina, matematika a informatika. Celkově každý z těchto tří předmětů vybralo zhruba 10 % žáků. V případě matematiky a informatiky však velmi významně převažovala obliba u chlapců, u angličtiny pak dívek. Mezi další předměty upřednostňované zejména dívkami patřily výtvarná výchova a hudební výchova. Český jazyk se na přední pozici v oblíbenosti neprobojoval, uvedla ho méně než 3 % žáků. I v roce 2015 obliba matematiky s rostoucím věkem klesala.

JAKÝ JE TVŮJ NEJOBLÍBENĚJŠÍ PŘEDMĚT VE ŠKOLE? (% , 2015)

Zdroj: Minisčítání 2015

Digitální svět pohlcuje české děti

Jak české děti používají média? Zásadně jinak než předchozí generace.

**MICHAL
VLASÁK**

vedoucí oddělení
komunikace Centra
pro regionální
rozvoj

Minisčítání sice nepracuje s reprezentativním vzorkem, ovšem vzhledem k velkému množství respondentů bychom měli data brát vážně. A můžeme se zamyslet nad trendy, které se zde jednoznačně ukazují.

Výsledky vlastně nepřinesly žádné velké překvapení – chování dětí totiž všichni denně vidíme v rodinách, ve školách nebo na ulicích. Jaká jsou tedy ta hlavní zjištění?

Většina dětí tráví v online prostředí minimálně dvě hodiny denně, pětina dokonce více než pět hodin. Pro sledování aktuálních informací používá sociální sítě a obecně internet polovina dětí, pětina pak využívá televizi, následují rodiče, škola a vrstevníci jakožto spíše okrajové zdroje. Internet nejčastěji využívají k hraní her, dále ke sledování sociálních sítí, pak také ke sledování videí a hudby a komunikaci prostřednictvím zpráv.

Naprostá většina dětí svůj první mobil obdržela mezi první a pátou třídou základní školy a pětina dokonce ještě před nástupem na základní školu. Minimum dětí by bylo ochotno se na měsíc vzdát připojení k internetu, jen každé desáté by bylo ochotno vzdát se mobilu.

Tištěný časopis nikdy nečte polovina dětí. Pětina dětí deklarovala, že nepřečte za rok žádnou knihu, polovina dětí přečte 1 až 4 knihy.

ZÁVISLOSTI A RIZIKA

Výsledky jsou potvrzením, že z hlediska používání médií a práce s informacemi v současnosti u mladých nezažíváme „zásadní posun“, ale spíš totální obrat v podobě přechodu ze „světa offline“ do „světa online“. Můžeme to číst různě, třeba se pohoršovat z pozice starší generace, která trávila čas jinak. Případně mluvit o nezadržitelném pokroku ve využívání digitálních technologií. Anebo trochu provokativně

konstatovat, že sledujeme v přímém přenosu drtivé vítězství sofistikovaných obchodních modelů obřích korporací nad nedospělým lidským mozkem.

Právě používání globálních sociálních sítí na úkor tradičních médií je tím největším rozdílem, když se podíváme na vývoj posledních patnácti let. A dnes tušíme, že za obchodním úspěchem těchto platform není jen talent a píle. Silí totiž podezření, že největší sociální sítě jsou záměrně navrženy tak, aby si na nich lidé vypěstovali závislost. Ničím neohraničená nabídka vedoucí k nekonečnému scrollování, všemožné notifikace a promyšlený odměňovací systém – tomu podléhají i dospělí, děti samozřejmě o to snáze.

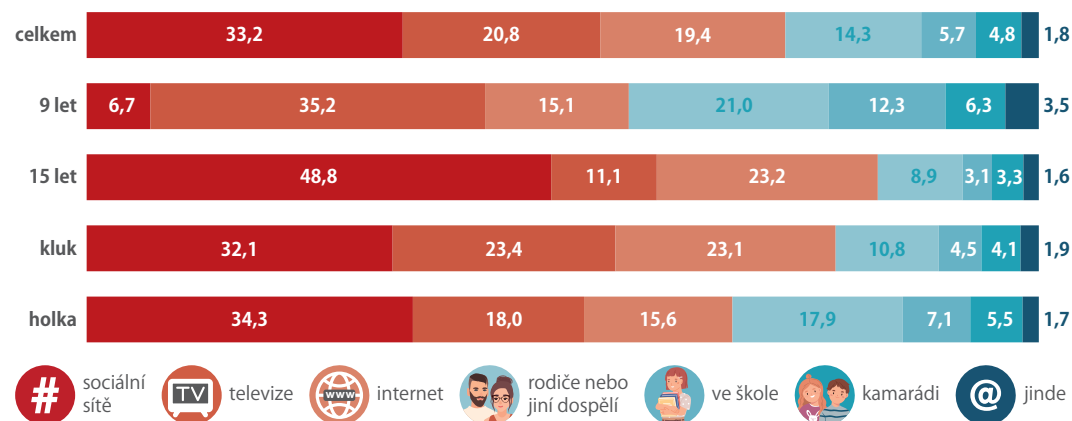
Ve Spojených státech dokonce aktuálně čelí firmy Meta a Google přelomové žalobě požadující, aby firmy převzaly zodpovědnost za újmy způsobované dětem používajícím jejich sociální sítě.

O jakých újmách je řeč? Můžeme jmenovat třeba problémy se spánkem, zvýšené riziko úzkostí, depresí a stresu. Je tu problém kontaktu s toxickým obsahem různého druhu (násilí, pornografie). Sociální sítě také vytvářejí prostředí, kde děti často porovnávají svůj vzhled, životní styl nebo popularitu s idealizovanými obrazy vrstevníků či influencerů. Pasivní sledování takového obsahu spojené se srovnáváním s ostatními pak vede k narušenému sebehodnocení, což se může podepisovat třeba na schopnosti navazovat vztahy.

OMEZENÍ A EDUKACE

Nechme teď stranou, jestli je žaloba v USA oprávněná a zda častý pobyt online, a zejména na sítích, může přinášet i něco pozitivního. Stejně tak prosím ignorujme hlasy volající, že je třeba vyčkat, než získáme přesvědčivé důkazy na základě dlouhodobého vědeckého bádání. Trendy jsou jasné a výše uvedený

ODKUD SE NEJČASTĚJI DOZVÍDÁŠ O TOM, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ NEBO V ČESKU?

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

PODLE ŘADY VÝZKUMŮ TRÁVÍ SOUČASNÍ TEENAGEŘI NEPŘIMĚŘENĚ DLOUHOU DOBU V DIGITÁLNÍM SVĚTĚ NA SOCIÁLNÍCH MÉDIÍCH. VYPLÝVAJÍ Z TOHOTO JEVU KROMĚ ZNÁMÝCH NEGATIVNÍCH NÁSLEDKŮ TAKÉ NĚJAKÁ POZITIVA?

MARKÉTA HOLÁTKOVÁ

Dětské psychologické centrum Elpira

Digitální technologie jsou dnes přirozenou součástí dospívání. Přestože řada výzkumů upozorňuje na nepřiměřeně dlouhý čas teenagerů na sociálních sítích, určitá pozitiva digitálního světa existují. O vlivu na psychickou pohodu a vývoj nerozhoduje samotná existence technologií, ale způsob, účel a intenzita jejich používání i typ platformy. Některé sítě podporují komunikaci, učení, rozvoj dovedností a občanskou angažovanost, jiné spíše pasivní sledování, srovnávání a tlak na výkon či vzhled. Pro mnoho dospívajících jsou sociální sítě cestou, jak být v kontaktu s vrstevníky, zvláště v náročném období, a mohou tam najít podporu, užitečné informace, pocit sounáležitosti i prostor pro sebevyjádření a rozvoj zájmů. Klíčové je, aby digitální svět zůstal doplňkem, ne náhradou života offline. Pomáhá hlídat rovnováhu a jasné hranice, aby čas online nešel na úkor spánku, pohybu a kvalitních vztahů. Důraz by proto měl být kladen na prevenci a rozvoj digitální gramotnosti: bezpečné návyky, kritické myšlení, seberegulace a schopnost nastavit si zdravé limity.

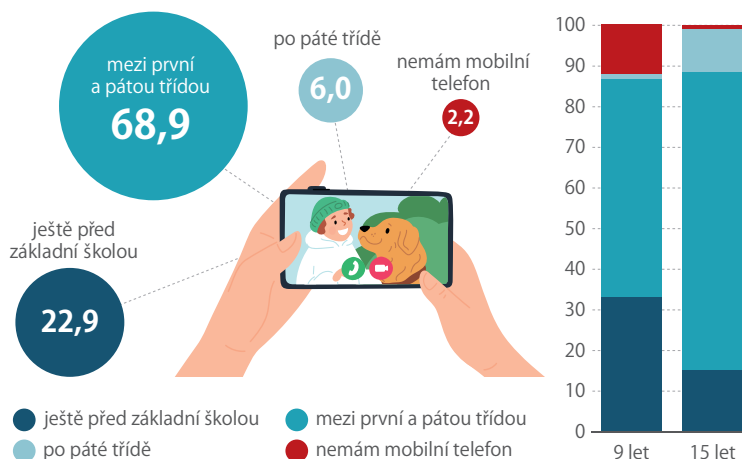

výčet rizik by měl být dostačující pro pojmenování problému a hledání řešení.

Pokud se shodneme na potřebě omezit negativní dopady, vidím v zásadě dvě cesty: za prvé v omezování přístupu dětí na sítě a za druhé v edukaci, tedy posilování schopnosti rozumět mediálním obsahům a principům fungování médií.

Nejprve se zastavme u omezování přístupu, což v praxi nejčastěji znamená stanovení věkové hranice,

KDY JSI DOSTAL/A SVŮJ PRVNÍ MOBIL?

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

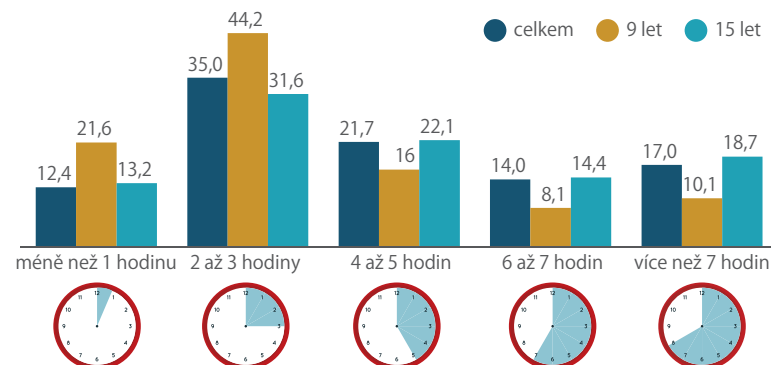
od kdy je legální mít účet na některé ze sítí. Česká vláda nedávno oznámila, že vážně zvažuje zákaz sítí pro děti do 15 let a mohla by tento krok ještě letos navrhnout. Inspiroval ji příklad Francie a dalších zemí. Například Austrálie zakázala přístup dětí mladších 16 let loni v prosinci. Podobné omezení zvažují nebo připravují také Dánsko, Slovinsko, Turecko, Řecko či Británie. K omezení přístupu dětí a mladistvých vyzval i Evropský parlament.

ZMĚNY NA ŠKOLÁCH

Dalším opatřením vedoucím k menšímu množství času stráveného online může být omezení nebo zákaz mobilních telefonů na školách. O tom se vede debata už delší dobu a řada českých škol má v tomto ohledu pozitivní zkušenosti. Pedagogové mluví o zlepšeném chování žáků, kteří si přestávky vyplnili aktivitami jako stolní fotbal, ping-pong nebo prostým povídáním namísto „bezmyšlenkovitého scrollování“ na telefonech. Učitelé také pozorovali pokles kyberšikany a zlepšenou interakci mezi žáky v době, kdy byly telefony mimo provoz.

Kritici omezování namítají, že takové opatření musí být promyšlené a absolutní zákaz není vhodný. Připomínají, že je zejména potřeba, aby školy nejprve vytvořily dětem dostatečné alternativy pro jiný způsob trávení času, hlavně o přestávkách.

KOLIK HODIN TÝDNĚ PROVOZUJEŠ NĚJAKOU FYZICKOU AKTIVITU

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

Nicméně i tady jsou země, které se nebojí uvažovat o takřka úplném zákazu. V Dánsku, které bylo v uplynulých letech jedním z tahounů digitalizace školství, nastal obrat. Na základě doporučení vládní komise a politické podpory parlamentu se připravuje legislativa, která by zakázala používání mobilů a podobných zařízení ve školách a družinách. Tento zákaz je prezentován jako krok ke zlepšení soustředění a klidnějšímu školnímu prostředí. Výjimka nemá být mnoho a mají se týkat jen žáků se zdravotním omezením nebo speciálními potřebami.

MEDIÁLNÍ NEVÝCHOVA

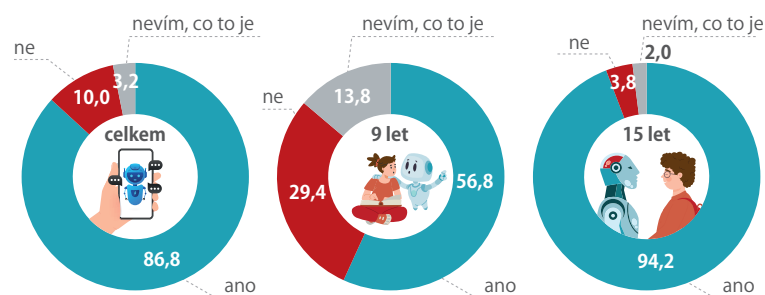
Když se podíváme na druhou zmíněnou možnost, jak snižovat negativní dopady intenzivního používání sítí na děti, tedy oblast vzdělávání, logicky se dostaneme ke stavu mediální výchovy na českých školách. A to není příjemný pohled.

Podle neziskové organizace Zvol si info mají jen 2 až 3 % škol samostatný předmět věnovaný mediální a informační gramotnosti. Ostatní se snaží začleňovat mediální výchovu do jiných předmětů, nebo ji učitelé jednorázově probírají v rámci jiných témat (český jazyk, občanská výchova, informační technologie). V praxi jde tedy o vůli a ochotu jednotlivých škol a učitelů, bez jednotného metodického vedení a bez garantované časové dotace.

Nedostatečná systematičnost mediální výchovy se promítá také do rozdílné úrovně kompetencí pedagogů. Významná část učitelů neprošla specializovaným vzděláváním v oblasti mediální gramotnosti a často postrádá dostatečnou podporu pro práci s tématy, jako jsou dezinformace, digitální bezpečnost, algoritmické doporučování obsahu či kritické vyhodnocování zdrojů.

V poslední době navíc vstupují do každodenní zkušenosti dětí nové technologické fenomény, zejména generativní umělá inteligence. Nástroje typu ChatGPT se rychle stávají běžně dostupnými

VYUŽIL/A JSI NĚKDY CHAT GPT NEBO PODOBNÝ NÁSTROJ UMĚLÉ INTELIGENCE?

Zdroj: ČSÚ, Minisčítání 2025

a využívány, často bez odpovídajícího rámce, který by dětem pomohl porozumět jejich limitům, etickým otázkám i možným rizikům. V rámci Minisčítání přitom devět z deseti dětí uvedlo, že už někdy ChatGPT nebo podobný nástroj využilo.

ROLE RODINY

Český vzdělávací systém zde dlouhodobě selhává, a vzhledem k jeho výrazné setrvačnosti se bohužel musíme ptát, jak dlouho ještě selhávat bude. Podobně jako v dalších technologických oblastech, kde legislativa a státní politika nestíhají překotný vývoj, také v otázce zvyšování mediální gramotnosti proto hrají obrovskou roli neziskové organizace, a zejména výchova v rodinách.

Rodiče jsou ti, kdo si mohou vynutit konkrétní změny ve školství. A zdá se, že nutnost změny cítí – podle výzkumů například většina z nich podporuje omezení nebo rovnou plošný zákaz používání mobilů ve školách. Ještě důležitější je ale jejich chování a postoj v rodinách. Tady se musí snažit být dětem vzorem, vysvětlovat, diskutovat. Zkusit jim třeba ukázat, že se bez mobilního telefonu obejdou celý víkend. Ano, bude to těžké, ale nikdo jiný to za nás rodiče neudělá.

MEZI PŘEDMĚTY, KTERÉ MĚLI ŽÁCI ZŠ OZNAČIT JAKO NEOBLÍBENÉ, JEDNOZNAČNĚ PŘEVAŽOVALY MATEMATIKA A ČESKÝ JAZYK. PROČ TOMU TAK JE?

Dnešní děti vyrůstají ve světě, kde za ně rutinní úkoly vyřeší technologie. Mobil opraví chybu, aplikace spočítá rovnici. Pokud pak výuku ve školách omezíme jen na mechanické procvičování, těžko u dětí hledáme motivaci – nechť se učit něco, co stroje dělají rychleji.

Narážíme i na proměnu soustředění. Digitální prostředí nabízí okamžité uspokojení, jenže čeština i matematika vyžadují pravý opak: trpělivost a hlubokou práci. Pro generaci zvyklou na rychlost je tento styl práce často nudný. Zásadní roli hraje i forma výuky. Pokud škola sází na dril bez kontextu,

**KATEŘINA
DRÍZHALOVÁ**

Scio

žáci v učení nenacházejí radost. A právě prožitky úspěchu, třeba když se mi podaří přesně formulovat myšlenku nebo vyřešit úlohu, přitom zásadně formuje vztah k učení.

Děti potřebují cítit, že matematika je trénink logiky a čeština nástroj k argumentaci, ne jen větný rozbor. Bez pochopení smyslu jim látka v hlavě nezůstane. Celé to pak podtrhuje známý paradox: žáci vědí, že tyto předměty jsou „vstupenkou“ na střední školy. Učí se tak z donucení pod tlakem přijímaček, což v nich upřímný zájem o obor rozhodně neprobouzí.

Po čem děti touží

Otázky v Minisčítání zjišťovaly také to, jaký dárek udělá dětem radost, a co by si přály umět.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

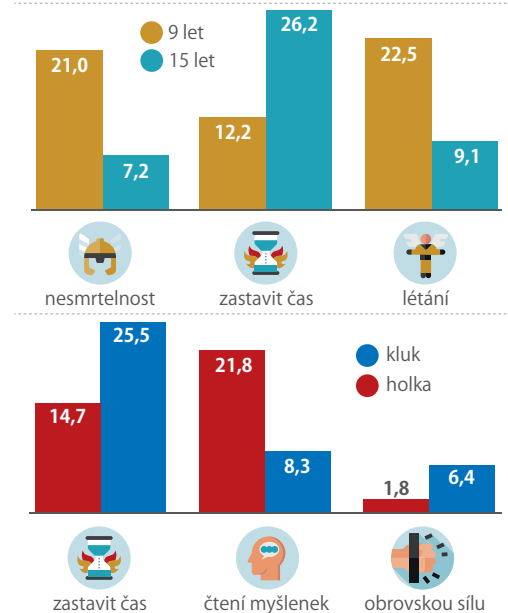
Jako nejvděčnější dárek se podle celkových výsledků ukázaly peníze. Preferuje je 18,3 % dětí. Po rozdělení odpovědí podle pohlaví však dostaneme trochu odlišný obrázek. Na první místo u chlapců se dostane elektronika, kterou si vybralo 22,5 % z nich. Stejně procento dívek ovšem dává přednost oblečení. Z chlapců preferuje oblečení 11,9 % a dívky volí elektroniku v 6,5 % případů. Výrazný nepoměr v neprospěch chlapců vychází také v případě kosmetiky, kterou by rádo 12,1 % dívek, ale jen 0,4 % chlapců, nebo u výletu či zážitku (15,6 % dívek, 7,5 % chlapců). Opačná situace je u hraček či her, jež označilo 15,2 % chlapců, ale jen 7,2 % dívek, a také u sportovního náčiní preferovaného 15,6 % chlapců a 7 % dívek.

Sportovní náčiní nebo výlet více preferují také ti, kteří se dokážou vzdát mobilu či připojení na internet, a také ti, kteří už zažili spaní v přírodě.

Z nadpřirozených schopností děti nejvíce láká umění zastavit čas, po němž touží 20,2 % z nich, a cestování v čase, jež by si vybralo 18,2 % dětí. U dívek ovšem výrazně vystupuje také schopnost čtení myšlenek. Chtělo by ji mít 21,8 % dívek, zatímco chlapců jen 8,3 %. Podle věku se projevují největší rozdíly v touze být nesmrtelný. Obdařeno touto schopností by touží být 21,0 % devítiletých, ale už jen 7,2 % patnáctiletých.

Na otázku, kolik by chtěli mít dětí, odpověděla nadpoloviční většina chlapců i děvčat, že dvě. Žádné dítě nechce 13,5 % respondentů, přičemž i zde jsou podíly chlapců a dívek v podstatě stejné. Zajímavé je, že ti, kteří nechtějí mít žádné dítě, výrazně častěji preferují jako dárek peníze než ti, kteří děti chtějí. Peněžní dárek udělá radost 23,7 % „bezdětných“, ale jen 17,6 % těch, kteří plánují 2 děti a 14,8 % uvažujících o 3 a více dětech.

KTEROU Z NÁSLEDUJÍCÍCH SCHOPNOSTÍ BYS CHTĚL/A MÍT?

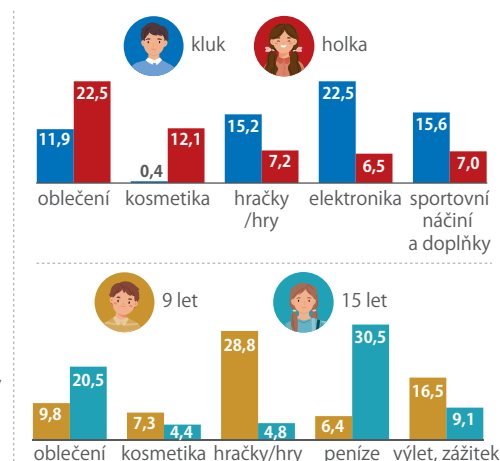

Zdroj: Minisčítání 2025

JAKÝ DÁREK TI VŽDY UDĚLÁ RADOST?

Zdroj: Minisčítání 2025

Děti jsou stejné, ale učitelé se musí vydat novými cestami

S učitelkou matematiky a biologie na základní škole ve Vimperku Janou Doležalovou jsme hovořili o tom, jak náročné, ale přitom důležité je zařazovat do výuky finanční a statistickou gramotnost.

Foto: Tereza Koutecká

Kdy jste se poprvé dozvěděla o Minisčítání?

Projekt Minisčítání znám úplně od začátku. Účastníme se ho s dětmi pokaždé, když ho statistický úřad vyhlásí.

Co vás na tomto projektu nejvíc zaujalo?

Líbí se mi, že se jedná o poměrně rozsáhlé statistické šetření, s nímž mohu s žáky dál pracovat. Není to jenom vzorek jedné třídy, ale účastní se ho spousta

škol z celé republiky, takže můžeme dělat srovnání a zjišťovat, jak jsou na tom jinde. Důležitá je také šířka témat, na která směřují jednotlivé otázky.

V posledním ročníku Minisčítání jste se podílela na přípravě metodických listů pro učitele. Co vás k tomu vedlo?

Měla jsem pocit, že tak nádherná aktivita trochu zapadá. Že by potřebovala dostat více do povědomí

učitelů a navést je k tomu, aby se na stránky Minisčítání vraceli. Účast by neměla spočívat jen v tom, že děti v počítačové učebně vyplní dotazníky, a tím to skončí. Témata se dají využít v různých hodinách, umožňují zařadit statistiku do výuky a děti zábavnou formou vést k tomu, jak se statistickými daty pracovat. V poslední době mám totiž pocit, že statistika nám sice přináší velmi mnoho důležitých informací, ale lidé je neumějí číst. Často používají zkreslené údaje nebo ty přesné nedokážou správně interpretovat. Souvisí to s kritickým myšlením, které by si děti měly osvojit už na základní škole, aby se ve světě dokázaly dobře orientovat.

Další důvod byl, že v novém rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy je zcela oprávněně posílena role statistiky. Chtěla jsem učitelům ukázat, že Minisčítání je jednou cest, jak statistiku do vyučování nejen dostat, ale také ji udělat zajímavou a atraktivní.

Vy sama jste k zařazení statistiky do výuky došla přes finanční gramotnost. Je to tak?

Já jsem začínala učit v roce 1989 a v devadesátých letech, když se začala rozvíjet tržní ekonomika, mi přišlo důležité dát dětem nějaké znalosti o tom, jak fungují finance a na co by si měly v životě dávat pozor. Pustila jsem se do toho, a ono mi to vždycky nějak samo ukázalo, kterým směrem se vydat dál. Nejprve jsem finanční gramotnost probírala v hodinách matematiky, pak jsem ji spojovala s ostatními předměty, a následně jsem záběr rozšířila ještě o měkké dovednosti. Ty jsou v reálném životě velmi důležité a je dobře, když se je děti naučí rozvíjet už v raném věku. Nyní pracuji na spojování finanční gramotnosti a statistiky.

Ona finanční gramotnost není jenom to, že umím spočítat jednoduché a složené úročení. Učitel by měl s dětmi diskutovat o různých životních situacích. Třeba zjišťovat, co všechno patří do nezbytných výdajů, a jestli se třeba i na nezbytných výdajích dá něco ušetřit. Těch situací se dá vymyslet celá řada, a u mnoha z nich lze vhodně využít i statistiku.

Jak se na běžných školách statistika vlastně učí?

Statistika a pravděpodobnost se na základních školách probírá ve velmi omezeném měřítku. Žáci v šestém ročníku počítají aritmetický průměr a v osmém ročníku se dozvědí, co jsou modus a medián.

My ale musíme statistiku dostat i do jiných předmětů, nejen do hodin matematiky nebo informatiky. Důležité je propojení, aby děti dokázaly vnímat téma v souvislostech a byly schopné to, co se naučí ve škole, využít i v běžném životě. Statistika není jen záležitost matematiky a informatiky. Významné místo má také v ostatních předmětech.

A daří se zapojovat do výuky statistické gramotnosti rovněž učitele ostatních předmětů?

V propojování předmětů vidím směr, kudy se ve školství musíme ubírat. Ale je pravda, že k tomu máme

ještě poměrně málo materiálů. Učitelé jsou zahlceni prací, která je s učitelským povoláním spojená, a na zavádění nových metod už jim mnohdy nezbývá čas ani síly. Proto by měly být připraveny metodické materiály, které k mezipředmětovosti vedou, nabízejí vhodné příklady, ukazují dobrou praxi a učitelé je mohou využít jako návod nebo inspiraci, jak jednotlivá témata uchopit. Když jsem ve školství začínala, úlohou učitele bylo předávat dětem informace. Dnes se klade důraz na to, aby děti informace nacházely a ověřovaly samy. Prosazuje se projektová výuka, kdy děti pracují ve skupinách, kladou otázky a samy si vybírají věci, které je zajímají. Učitelé se musí naučit učit jinak, což není vůbec snadné. Na naší škole mezipředmětová spolupráce funguje, ale je to běh na dlouhou trať. Musí se na tom pracovat systematicky a musí k tomu být dobře nastavené podmínky a tým, kterému jde o stejnou věc. Za tyto změny ve výuce jsem velmi ráda.

Připravují se na nové formy výuky už studenti pedagogiky na univerzitách?

Já můžu mluvit za Pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kde také působím. Například velmi zajímavou aktivitou je program STE-MuJU, v němž studenti pedagogické fakulty přinášejí žákům a jejich učitelům do škol zajímavé aktivity, které propojují znalosti přírodovědných předmětů a informatiky s reálným životem. Děti tyto aktivity nesmírně baví. Myslím, že to je dobrá zkušenost, která s nástupem na novou cestu hodně pomáhá.

Co vás z odpovědí na otázky v posledním ročníku Minisčítání nejvíce zaujalo?

Já jsem odpovědi záměrně ještě podrobně nestudovala. Nechtěla jsem si vytvořit vlastní názor dřív, než nechám rozebrat výsledky dětmi. Nejzajímavější je totiž právě to, co děti samy objeví, co je zaujme a jaké vysvětlení je k tomu napadne. Dnes jsme s vyhodnocováním výsledků začali. Povíдали jsme si o tom, jak na jednotlivé otázky odpovídala naše třída a co z toho můžeme vyvodit. V dalších hodinách budou žáci porovnávat naši třídu s ostatními třídami ve škole a naši školu s dalšími školami ve městě, okrese i kraji. K výsledkům a tématům Minisčítání se tak budeme několikrát vracet.

To je na tom projektu vlastně nejdůležitější, že se k němu dá neustále vracet a využívat ho opakovaně v různých hodinách. Je mi ale jasné, že učitelé nemají moc času se rozsáhlými výsledky sami probírat, takže by nebylo od věci připravit jim návod, jak s Minisčítáním dál pracovat, k čemu je možné výsledky využít a jak je zapojit do kontextu v rámci vyučování.

Proč mezi neoblíbené předměty děti zařazují hlavně matematiku a český jazyk?

Já proto vysvětlení nemám. Na naší škole to tak není. Myslím, že to je trochu zažitý názor, který děti nějak automaticky přebírají, a vlastně ani nemusí být pravda. Tam, kde nějaké předměty v neoblíbenosti

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

»
Nechci dětem
zakazovat mobily
nebo práci online.

Mgr. Jana Doležalová

příliš vystupují, by možná bylo dobré výuku trochu změnit. Zvolit jinou metodu, jiný přístup...

Z výsledků také vyplývá, že děti tráví hodně času online. Je to podle vás velký problém?

V první řadě si musíme uvědomit, že je jiná doba. My jsme seděli u televize, dnešní děti tráví čas online. Samozřejmě, že těch hodin je moc. Otázka ale je, co děti na internetu dělají.

Já jsem odpůrce zakázů. Nechci dětem zakazovat mobily nebo práci online. Naším úkolem je jim vysvětlit, k čemu nám online prostředí slouží, co je tam dobrého a co špatného. A pak ve vzájemné diskusi dojít ke společnému rozhodnutí, kterým se pokusíme čas na internetu zkrátit. V mé třídě jsme se například s dětmi dohodli, že omezíme mobil mimo výuku pouze na dvě přestávky denně. Děti to akceptují a samy si uvědomují pozitivní vliv. Všimly si, že se víc baví s kamarády a vymýšlejí společné aktivity.

Jak často by se mělo Minisčítání opakovat?

Podle mě je optimální jednou za dva roky. Není to moc často, aby to děti omrzelo, a zároveň to umožňuje sledovat vývoj v čase. Některé otázky se opakují, a žáci tak mohou zjišťovat, jak se změnil jejich názor nebo situace třeba mezi tím, když chodili do šestky a do osmičky.

Změnily se nějak výrazně děti od doby, kdy jste začínala učit?

Děti jsou pořád víceméně stejné. Stejně radostné, stejně se dají motivovat a stejně rády nasávají nové informace. Mění se doba a okolní svět, ve kterém se připravují na život. To musíme jako učitelé přijmout, a i my se musíme vydat novými cestami. Nemůžeme učit pořád stejně. Není to úplně jednoduché, ale na druhé straně dnes máme k dispozici spoustu

nových nástrojů a možností, o kterých se nám dřív ani nesnilo. Někdy říkám, že ani nemůžu odejít do důchodu, protože teď se tak krásně učí.

Mám třeba ráda skupinovou práci. Dřív jsme směřovali k tomu, abychom ve třídě vytvářeli tým. Dnes jsou děti tak rozdílné, že sice pořád jde o týmovost, ale důraz je třeba klást na respektování jednotlivých osobností. Aby děti dokázaly spolupracovat, a přitom respektovat jeden druhého.

Kdybyste byla ministryní školství s neomezenými pravomocemi. Co byste změnila jako první?

Zařídila bych, aby v oblasti finanční gramotnosti učitelé přesně věděli, co mají učit. My o finanční gramotnosti jenom mluvíme, ale učitelé nemají potřebné podklady, nejsou vytvořené metodiky, jak s dětmi pracovat. Stejně to bylo s mediální výchovou a totéž nastane se statistikou. My chceme, aby se vše na školách učilo, víme, že to je správné, ale neděláme nic pro to, aby učitelé dostali materiály, které k tomu potřebují. Vůbec jim to neusnadňujeme. Pokud však nezměníme metody práce, budeme stále přešlapovat na místě.

Školství by také mělo být apolitické. Teď se vždycky načrtnou nějaké změny, a mnohdy jsou i dobré, jenže pak se změni ministr, a začínáme znovu. Ale každý obor má své problémy, a školství určitě není výjimkou.

Jaký je váš názor na známkování?

Já učím na druhém stupni a myslím si, že známky do školy patří. Ale jako učitelé musíme být velmi citliví. Na jedné straně má známka vypovídat o tom, co žák umí a neumí, ale na druhé straně musí být motivující. Se známkováním proto musíme spojovat takové aktivity, aby každý žák zažíval ve škole úspěch. Bez toho nemůže škola fungovat.

Vystudovala matematiku a biologii pro základní a střední školy na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích. Učitelkou praxi začala na gymnáziu ve Vimperku. Brzy však přestoupila na základní školu ve Smetanově ulici, kde pracuje dodnes. Během praxe si doplnila vzdělání o angličtinu a finanční gramotnost. Již zhruba 10 let vyučuje budoucí pedagogy na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. V roce 2023 jí byla udělena Cena guvernéra ČNB za přínos k rozvoji finanční a ekonomické gramotnosti.

Základní životní potřeby zdražují doma i v Evropě

Česko se loni zařadilo mezi země EU s podprůměrným růstem spotřebitelských cen.

**KAROLÍNA
ZÁBOJNÍKOVÁ**
analytička ČSÚ

Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) v Evropské unii v roce 2025 vzrostl o 2,5 %. Oproti předchozímu roku (2,6 %) tempo drobně zpomalilo a bylo výrazně nižší ve srovnání s obdobím let 2022–2023 (9,2 % a 6,4 %). Zároveň ale cenová dynamika v EU zůstala silnější, než byla před rokem 2020, kdy Evropa zažívala solidní poptávkou tažený ekonomický růst, který obvykle bývá spojen i s inflačními tlaky.

Ačkoli celkový přírůstek spotřebitelských cen loni téměř odpovídal tomu v roce 2024, struktura cenového růstu se změnila. V loňském roce oproti předloňskému posílilo zdražování základních potřeb – potravin

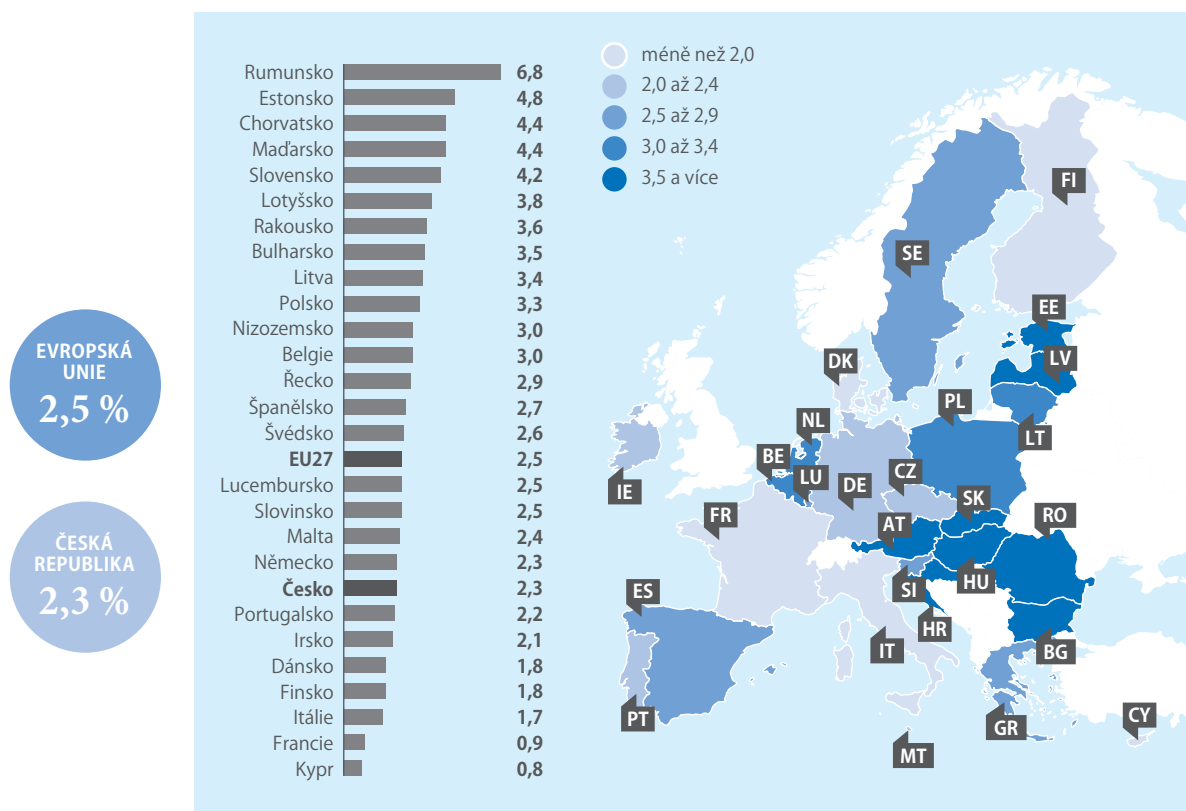
a nealkoholických nápojů (3,3 %) i bydlení a energií (2,8 %). Naopak mírněji rostly ceny alkoholu a tabáku (4,4 %), ubytování a stravování (4,0 %), rekreací a kultury (1,9 %) a téměř se zastavil růst cen oděvů a obuvi (0,4 %). V roce 2025 klesly pouze ceny telekomunikací (–1,5 %).

V loňském roce spotřebitelské ceny vzrostly ve všech zemích EU. Pod 1 % se dostal přírůstek cen na Kypru (0,8 %) a ve Francii (0,9 %). U obou zemí poměrně silně rostly ceny služeb, zejména ubytování a stravování nebo rekreací a kultury. Kompenzoval to naopak pokles u nákladů na bydlení a oproti

zbytku EU podprůměrný růst cen potravin.

Na opačném konci žebříčku se s výrazným náskokem umístilo Rumunsko (6,8 %), kde zejména v závěru roku cenový růst sílil. Velmi silně zde zdražovaly položky napříč spotřebním košem, o více než desetinu také rostly ceny ve váhově nejvýznamnějším oddíle bydlení a energie. Spotřebitelské ceny se svižně zvyšovaly také v Estonsku (4,8 %) a shodně o 4,4 % v Chorvatsku a Maďarsku. V Česku se růst spotřebitelských cen zmírnil na 2,3 % a z pohledu HICP (ten se mírně liší od indexu spotřebitelských cen vydávaného ČSÚ) jsme se zařadili do lehkého podprůměru EU.

HARMONIZOVANÝ INDEX SPOTŘEBITELSKÝCH CEN V ZEMÍCH EU (rok 2025, meziročně)

Zdroj: Eurostat

V roce 2024 nebylo 9,2% obyvatel EU schopno dostatečně vytápnout své domovy. Ve srovnání s rokem 2023 to představuje zlepšení o 1,4 procentního bodu.

Nejvyšší nárůst podílu osob, které nejsou schopny dostatečně vytápět své domovy byl mezi lety 2023 a 2024 zaznamenán v Lucembursku (+1,5 p. b.). Dále pak na Maltě, na Slovensku, v Rakousku a ve Finsku. Naopak 21 zemí EU zaznamenalo ve stejném období pokles. Největší pokles byl zaznamenán v Portugalsku (-5,1 p. b.), ve Španělsku (-3,3 p. b.) a na Kypru a v Dánsku (shodně -2,5 p. b.).

 bit.ly/4aaTz6j

EU = 9.2%

Legend:

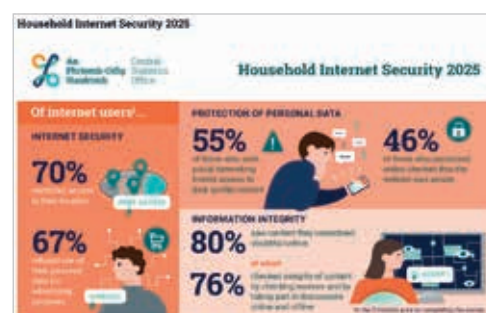
- ≥ 13
- 11 - < 13
- 9 - < 11
- 6 - < 9
- < 3
- Data not available

eurostat

Administrative boundaries: © EuroGeographics & OpenStreetMap

Vzhledem k tomu, že internet se již běžně stává nedílnou součástí našeho každodenního života, je důležité zabývat se i otázkami týkajícími se našeho digitálního soukromí.

V Irsku 70 % uživatelů omezilo přístup k údajům o své poloze a 67 % odmítlo poskytnout své osobní údaje pro reklamní účely. Přístup ke svému profilu nebo obsahu tam omezila více než polovina uživatelů sociálních sítí (55 %). Při online nakupování si 46 % lidí ověřovalo, zda je webová stránka bezpečná. Velká většina uživatelů (80 %) se během tří měsíců před průzkumem setkala s obsahem, který považovali za pochybný nebo nepravdivý. Z těch, kteří na pochybný obsah narazili, se 76 % aktivně snažilo ověřit jeho pravdivost, a to buď kontrolou zdrojů, nebo diskuzí o daném tématu online či offline.

 bit.ly/4tiqtKQ

Nový slovník pro statistiku dopravy

V nejnovější epizodě podcastu Eurostatu „Stats in a Wrap“ se diskutovalo o tom, proč je důležité mít společný slovník pro statistiku dopravy.

Ke stálému moderátorovi Jonathanovi Elliottovi se připojili další čtyři odborníci na dopravní statistiku z různých institucí. Společně se podívali na to, jak vznikla nová verze slovníku dopravní statistiky. Na projektu se podílelo téměř 100 odborníků z 20 zemí, včetně odborníků z národních ministerstev, statistických úřadů, mezinárodních organizací a agentur EU.

Sektor dopravy prochází významnými změnami. Z metodického hlediska bylo nutné reagovat na technologické mezery v datech, které dosavadní klasifikace nepokrývaly.

Slovník nově definuje parametry související s přechodem na elektrický pohon. Nejde pouze o vozový park, ale o vytvoření metodického základu pro reporting nabíjecí infrastruktury a spotřeby energie, což přímo souvisí se sledováním dekarbonizačních cílů.

Slovník také zavádí přesné vymezení pro expandující služby sdílené mobility, čímž eliminuje riziko duplicitního započítávání výkonů a umožňuje poprvé v historii tyto služby statisticky izolovat a porovnávat.

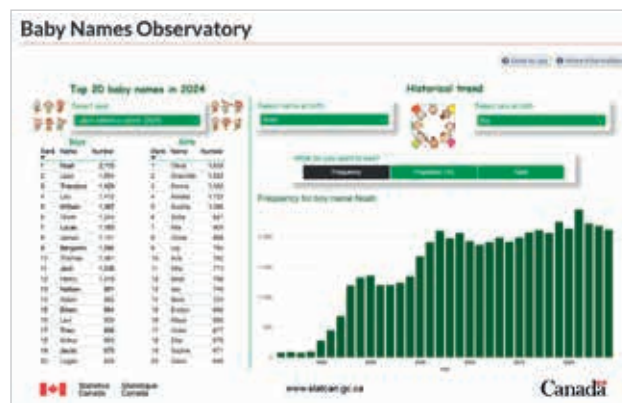
bit.ly/3MdNsGI

Křestní jména v Kanadě

Interaktivní nástroj spravovaný kanadským statistickým úřadem umožňuje uživatelům podrobně sledovat proměnlivost či stabilitu popularity křestních jmen v zemi.

Digitální platforma čerpá data z oficiálních matrik a databází, přičemž nabízí přehled o četnosti, procentuálním zastoupení a pořadí jmen podle pohlaví. Návštěvníci mohou vyhledávat konkrétní jména a sledovat jejich oblíbenost v čase prostřednictvím grafů a tabulek.

Portál rovněž stanovuje jasná pravidla pro ochranu dat. Aby zajistil anonymitu a statistickou relevanci, vylučuje

jména, která se vyskytují méně než pětikrát.

bit.ly/4tgu4cr

Zemědělství v Uzbekistánu

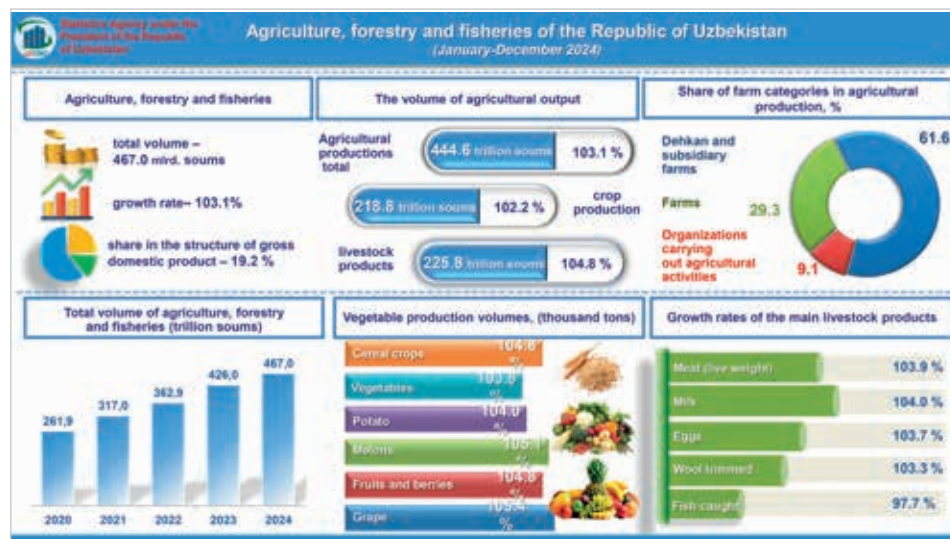
Zemědělský sektor tvoří téměř pětinu hrubého domácího produktu země a vykazuje stabilní meziroční nárůst v rostlinné i živočišné výrobě.

Základní přehled se zaměřuje na objemy pěstovaných

plodin, zejména obilovin a zeleniny, a sleduje výkonnost chovu hospodářských zvířat. V roce 2024 se sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu dařilo, meziroční nárůst přesáhl 3% hranici (3,1 %). Největší podíl na celkovém výstupu mají soukromé farmy. S výjimkou rybolovu se na straně živočišné produkce

dařilo všem sledovaným položkám, produkce mléka znamenala 4% meziroční nárůst. V oblasti rostlinné výroby byl největší meziroční nárůst zaznamenán u produkce vinných hroznů (+5,4 %), dařilo se i melounům (+5,1 %).

bit.ly/46fXDRC

Moderní vzdělávání je pro rozvoj země nezbytné

Členství v OECD přineslo Česku zvýšený důraz na vysokoškolské vzdělávání. Náskok západních zemí ale stahujeme pomalu.

KAROLÍNA ZÁBAJNÍKOVÁ
analytička ČSÚ

V prosinci 2025 uběhlo přesně 30 let od vstupu Česka do Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Česko vstoupilo do organizace jako první země bývalého východního bloku během velké vlny rozšíření v 90. letech. Významnou součástí činnosti organizace je výzkum a tvorba analýz, které slouží k hledání nejvhodnějších řešení společných problémů členských států a doporučení osvědčených řešení pro jednotlivé vládní politiky. Jednou s nejvýznamnějších oblastí, na kterou doporučení OECD ve vztahu k Česku v posledních třiceti letech mířila, bylo vzdělávání.

STŘEDOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Výjimečnou charakteristikou českého trhu práce a vzdělávání je mimořádně vysoký podíl osob s dokončeným středoškolským vzděláním (vzdělání dětí mezi 15. a 19. rokem a další studia vyžadující předchozí vzdělání na střední škole, která ale nevedou k vysokoškolskému titulu). Při vstupu do OECD v roce 1995 mělo 79,5 % mladých dospělých (25–34 let) v Česku středoškolské vzdělání. Úroveň kvalifikovanosti populace v 90. letech dokládá tehdejší rekordně nízký podíl mladých dospělých, kteří měli pouze základní školu (8,7 %, nejméně mezi tehdejšími členy OECD, průměr OECD dosahoval v té době 30,9 %). V celé aktivní populaci (25–64 let) v Česku v roce 1995 dosahovalo středoškolského vzdělání

72,8 % lidí. Vysoký podíl osob se středoškolským vzděláním (výrazně nad 60 %) byl v 90. letech charakteristický pro celou střední Evropu.

Podle nejnovějších údajů v roce 2024 dosáhlo nanejvýš středoškolského vzdělání 58,9 % mladých dospělých v Česku. To je stále nejvyšší podíl ze zemí OECD. Středoškolské vzdělání v Česku z většiny představovaly a představují obory učňovské a odborné. V roce 2024 přes 90 % mladých dospělých se středoškolským vzděláním mělo vzdělání zaměřené na konkrétní pracovní obor. Nízký podíl osob s nejvýše dokončeným všeobecným středoškolským vzděláním je vysvětlitelný tím, že téměř všichni středoškoláci ze všeobecného směru pokračují na vysoké školy a jen menšina VŠ titulu nedosáhne.

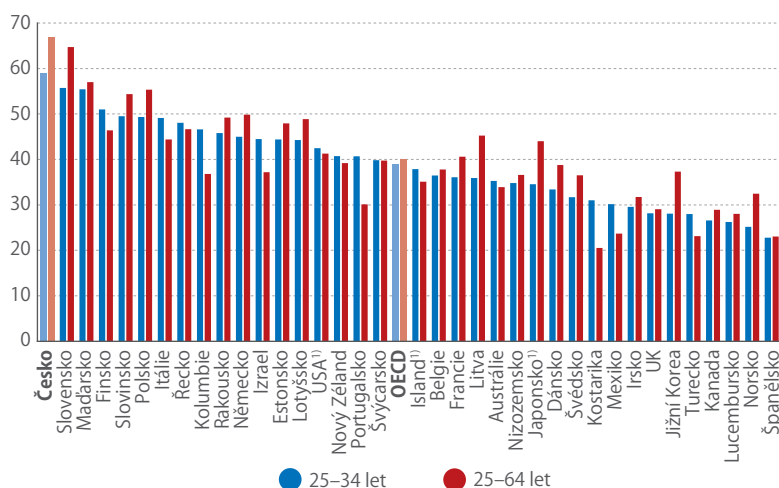
VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Vysoký podíl osob se středoškolským vzděláním při vstupu do OECD v devadesátých letech byl kompenzován výrazně podprůměrným podílem vysokoškolsky vzdělaných. Podíl mladých dospělých s dokončenou VŠ byl v Česku v roce 1995 jen těsně nad 10 % (11,8 %) a podobná situace panovala také na Slovensku (11,3 %). Mírně vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných vykazovaly Polsko (14,6 %) a Maďarsko (13,9 %) nebo pobaltské země. V sousedním Německu, které jinak má silné střední školství, byl podíl pětinnový.

Podle neaktuálnějších údajů z roku 2024 dosáhlo vysokoškolského vzdělání 33,5 % mladých dospělých v Česku. Stále je to výrazně méně než průměr OECD (48,2 %) a Česko zůstává na chvostu (pouze před Maďarskem) i mezi ostatními zeměmi východní a střední Evropy.

Návýšení vysokoškolského vzdělání v populaci bylo jednou z hlavních priorit transformujícího se českého školství a ekonomiky. Po celou dobu členství v OECD ale přetrvávají problémy, které studentům znesnadňují tuto úroveň vzdělání dosáhnout. Překážky spočívají v nedostatečné připravenosti žáků odborných středních škol i ve velmi slabém využití „zkrácených terciárních programů“, jako jsou vyšší odborné školy nebo profesně zaměřené bakalářské obory. Oproti OECD se v Česku bakalářské obory využívají mnohem častěji jako předstupeň pro magisterské studium. Rozdílnou podobu „obvyklého“ vysokoškolského studia dokládá i podíl mladých dospělých s magisterským vzděláním. Ten v Česku dosahoval v roce 2024 pětiny, zatímco průměr OECD byl 16,7 %.

PODÍL OSOB S NEJVYŠŠÍM DOSAŽENÝM STŘEDOŠKOLSKÝM VZDĚLÁNÍM V DANÉ VĚKOVÉ KATEGORII V ROCE 2024 (%)

¹⁾ údaje z roku 2023

Zdroj: databáze OECD

VÝSLEDKY ŽÁKŮ NAD PRŮMĚREM OECD

Historicky (PISA 2000) čeští studenti excelovali v dovednostech řešení problémů, zejména v matematice a přírodních vědách. Později, v testech PISA 2012 došlo ke zhoršení výkonu, a trend zhoršování výsledků v matematice a čtení pokračoval i v PISA 2022 ve srovnání s rokem 2015. Jednalo se ale o všeobecný jev napříč celou OECD způsobený do značné míry probíhající pandemií covidu-19. I v roce 2022 tedy čeští studenti obecně dosáhli vyššího skóre, než byl průměr OECD ve všech hodnocených předmětech (v matematice, čtení i přírodních vědách).

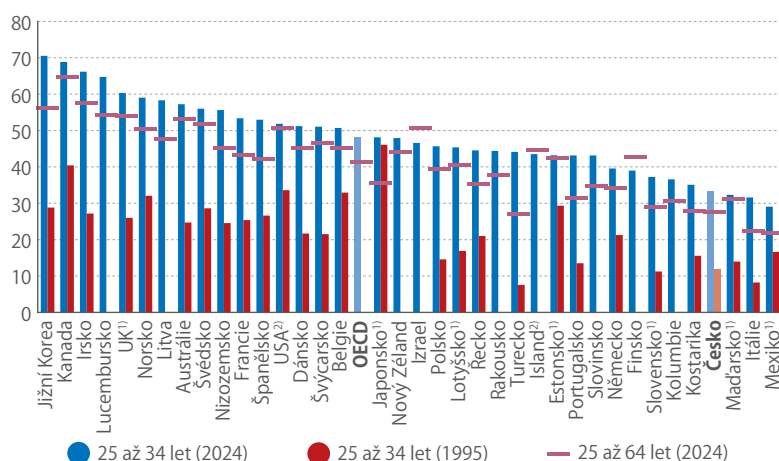
Celkově Česká republika měla větší zastoupení studentů mezi špičkovými studenty (level 5 nebo 6) alespoň v jednom předmětu, než byl průměr zemí OECD. Navíc větší podíl studentů, než průměr OECD dosáhl minimální úrovně znalostí (level 2 nebo vyšší) ve všech třech předmětech. Přetrvávajícím problémem jsou však v Česku rozdíly ve výsledcích související se socioekonomickým statusem studentů. Ty jsou totiž výraznější, než je průměr OECD.

Podobně jako u dětí provádí OECD šetření schopností dospělých. Podle výsledků z roku 2023 se Česko pohybovalo blízko průměru OECD. Ve skupině největších členů ze zemí střední a východní Evropy je na tom Česko lépe než většina ostatních. Výjimku představuje Estonsko, které značně převyšuje průměrný výsledek OECD ve všech sledovaných oblastech. Nejlépe se českým dospělým dařilo v oblasti numerické gramotnosti, v níž se umístili nad průměrem OECD. Průměrní byli Češi ve čtenářské gramotnosti a ve schopnosti adaptivního řešení problémů. Také u dospělých se v Česku projevil větší rozdíl ve skóre v závislosti na vzdělání rodičů, než bylo obvyklé v průměru OECD.

VÝDAJE NA VZDĚLÁVÁNÍ

Země OECD v roce 2022 v průměru věnovaly na vzdělávání (primární až terciární úroveň) 4,7 % svého HDP. Tento podíl v OECD postupně klesá

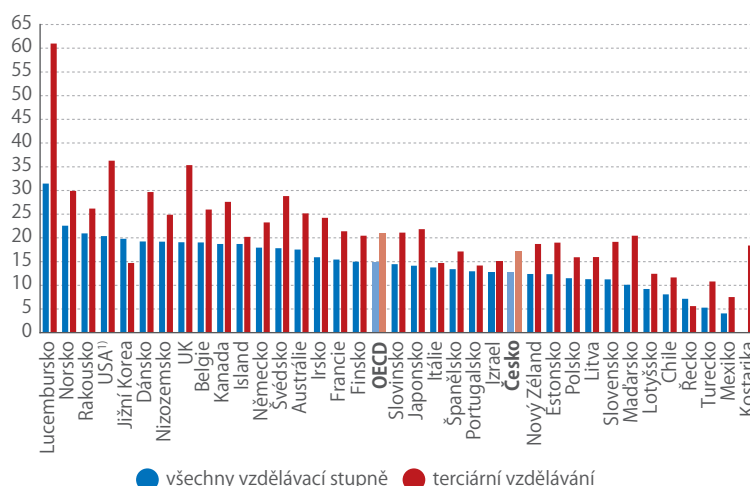
PODÍL OSOB S NEJVYŠŠÍM DOSAŽENÝM VYSOKOŠKOLSKÝM VZDĚLÁNÍM V DANÉ VĚKOVÉ KATEGORII (%)

¹⁾ údaj z roku 1998, ²⁾ údaj z roku 2023

Zdroj: databáze OECD

VÝDAJE NA VZDĚLÁVACÍ INSTITUTE PŘEPOČTENÉ NA JEDNOHO STUDENTA V ROCE 2022 (tisíce USD, přepočtené v paritě kupní síly)

¹⁾ údaj z roku 2021

Zdroj: databáze OECD

– před rokem 2015 se držel nad 5 %. V Česku dosahovaly v roce 2022 výdaje na vzdělávání 4,2 % HDP. Ačkoli je to méně než průměr OECD, dlouhodobě podíl výdajů na HDP v Česku roste, a od roku 2019 se drží jasně nad 4 %. V přepočtu na jednoho studenta dosahovaly v roce 2022 výdaje na vzdělávání v OECD 14 865 USD (v paritě kupní síly). Česko bylo v mírném podprůměru (12 844 USD), mezi zeměmi střední a východní Evropy však obsadilo druhou příčku. Poměrně větší část z výdajů na vzdělávání v naprosté většině zemí tvoří financování vysokého školství. Částka za VŠ studenta v OECD v průměru dosahovala 21 021 USD a v Česku se vyšplhala na 17 221 USD. Do oblasti terciárního vzdělávání směřovala v OECD v roce 2022 slabší třetina z celkových výdajů. Česko z tohoto pohledu výrazně zaostávalo – výdaje na VŠ u nás představovaly zhruba čtvrtinu z celku.

Ve výdajích na vzdělávání u všech zemí OECD dominovaly vládní zdroje. Podíl soukromých výdajů na školství v OECD se v průměru nachází těsně pod úrovní jedné pětiny. V Česku je role soukromého sektoru nižší, v roce 2022 zajistil 11,9 %, což odpovídá standardu v rámci zemí střední Evropy i celé EU.

Vlády jsou převládajícím zdrojem financování zejména u primárního, sekundárního a postsekundárního neterciárního vzdělávání. Soukromý sektor potom přebírá větší roli v terciárním vzdělávání, což platí i pro Česko. Ve vysokém školství tvoří u nás vládní výdaje tři čtvrtiny z celku, zatímco u zbytku vzdělávání se blíží nebo překračují 90 %. Podíl 75 % vládních výdajů v terciárním vzdělávání nás řadí do průměru EU. OECD jako celek má ale tento ukazatel níže – zejména vlivem anglosaských zemí, kde se vládní sektor na financování vysokých škol podílí jen v řádu nižších desítek procent (USA 39 %, UK 23 %, Austrálie 36 %). Nízké zapojení mají i Japonsko (37 %) nebo Korea (45 %).

Řád bílého lva ve statistice

Rozdíly mezi počty udělených řádů v jednotlivých historických etapách odrážejí politické zlomy 20. století a proměny hodnotového rámce společnosti.

RICHARD ŠVANDA

oddělení terénních zjišťování KS
v Hradci Králové

Řád bílého lva byl nejvyšším státním vyznamenáním Československa a následně i České republiky. Z rukou prezidenta republiky ho přebírají na Pražském hradě vybrané osobnosti tradičně 28. října. Ústředním symbolem řádu je bílý lev, tradiční heraldická figura českého státu. Dvouocasého lva lze doložit již na brakteátech Přemysla Otakara II., zatímco první barevné vyobrazení se objevuje v iluminacích Pasionálu abatyše Kunhuty z let 1313–1321. Právě tato ikonografie se stala východiskem pro pozdější podobu českého státního znaku.

ZROZENÍ A VZESTUP ŘÁDU

Co předcházelo prvnímu udělení Řádu bílého lva? Již v prvních měsících existence Československé republiky bylo zrušeno nejen šlechtictví a s ním spojená privilegia, ale také veškerá vyznamenání a tituly zaniklé monarchie. Teprve zákonem č. 243 Sb. ze dne 10. dubna 1920 bylo stanoveno, že nová státní vyznamenání mohou být zakládána výhradně pro vojíny za statečnost projevenou před nepřitelem nebo pro příslušníky cizích států za zásluhy o Československou republiku. V červnu 1921 byla vypsána anonymní výtvarná soutěž na řádový odznak, který obdržel název „Československý řád Bílého lva“. Významnou roli při přípravách sehrál Dr. Jiří Stanislav Guth-Jarkovský. Do soutěže bylo přihlášeno celkem 43 návrhů, mezi jejichž autory figurovali i renomovaní umělci, například Alfons Mucha či Otakar Španiel. Vítězem soutěže se nakonec stal dosud málo známý rytec Rudolf Kernet.

Řád bílého lva byl poprvé udělen v říjnu 1922. Od té doby byl udělován ve vojenské a občanské skupině v pěti třídách, které vymezovaly postavení příjemce. Počty udělených vyznamenání se v průběhu 20. let rychle zvyšovaly a do 30. let dosáhly až dvojnásobku či trojnásobku původních počtů. Navzdory tomuto kvantitativnímu nárůstu si však Řád bílého lva zachoval charakter vysoce prestižního státního vyznamenání. V období od jeho založení v roce 1922 do září 1938 bylo uděleno a propůjčeno celkem

5 420 exemplářů, což představuje nejintenzivnější fázi jeho užívání. V následujícím období od října 1938 do května 1945, poznamenaném zánikem republiky a druhou světovou válkou, došlo k výraznému poklesu – uděleno bylo pouze 160 řádů. Po skončení válečného běsnění, v období od května 1945 do února 1948, se počet udělení opět zvýšil na 640. Naproti tomu v éře od února 1948 do května 1990, tedy během komunistického režimu, došlo k udělení jen 444 řádů, což bylo důsledkem zavedení nových státních vyznamenání.

STRUKTURA OCENĚNÝCH V LETECH 1922–1990

Z hlediska státní příslušnosti bylo nejvíce Řádů bílého lva uděleno ve vymezeném období francouzským státním příslušníkům (1 371), což odráží tradičně silné česko-francouzské vztahy, zejména v meziválečném období. Následují Jugoslávci (1 191) a Rumuni (1 034), dále Poláci (433), občané USA (335) a Belgičané (255). Počet udělených řádů podle tříd uvádí tabulka.

Ve všech třídách převažovala civilní skupina (64,5 %, tj. 3 540 udělení) oproti vojenské (28,6 %, tj. 1 569). V 384 případech (6,9 %) není jasné, jaká skupina byla udělena. Vedle jednotlivých tříd řádu bylo uděleno také 1 179 exemplářů zlatých a stříbrných medailí Řádu bílého lva, které rozšiřovaly spektrum ocenění a umožňovaly diferencovanější formu uznání zásluh.

UDĚLOVÁNÍ V LETECH 1995–2025

Do roku 1990 existoval v Československu širší okruh vysokých státních vyznamenání, což vedlo k oslabení výlučného postavení Řádu bílého lva. Zásadní zlom přinesl až pád komunistického režimu a následná restrukturalizace systému státních vyznamenání. Nově byly zavedeny další řády a medaile, přičemž Řád bílého lva se opět stal nejvyšším státním vyznamenáním, určeným především pro ocenění mimořádných zásluh domácích i zahraničních osobností.

POČTY UDĚLENÍ ŘÁDŮ BÍLÉHO LVA V LETECH 1922–1990

Třída	Civilní skupina	Vojenská skupina	Nejasná skupina	Celkem
I.	435	87	1	523
II.	466	167	2	635
III.	968	423	14	1405
IV.	1187	488	3	1678
V.	484	404	364	1252

Zdroj: Archiv Kanceláře prezidenta republiky

V letech 1995–2025 byl udělen podle dostupných údajů 163 osobnostem.

Václav Havel předal celkem 57 exemplářů. Jeho období se vyznačuje výrazným zastoupením zahraničních státníků v občanské skupině a zároveň systematickou rehabilitací osobností domácího i zahraničního odboje. Převládala I. třída, často ve variantě s řetězem, především u hlav států. Za prezidentství Václava Klause (2003–2013) bylo uděleno celkem 33 Řádů bílého lva. Klausův přístup byl zdrženlivější, s nižšími počty udílení. V jeho období je patrný nárůst vojenské skupiny, zejména u I. a II. třídy, a častější udělování in memoriam příslušníkům odboje a armády.

Prezident Miloš Zeman (2013–2023) udělil 55 Řádů bílého lva. Jeho období je charakteristické výraznou dominancí I. třídy, a to jak v občanské, tak ve vojenské skupině. Zeman uděloval řád ve větší míře legionářům, letcům RAF, představitelům protinacistického a protikomunistického odboje, ale rovněž významným osobnostem kultury, vědy a politiky. Současný prezident Petr Pavel (2023–2025) dosud předal 18 Řádů bílého lva. Jeho přístup se vyznačuje menšími počty udílení, vyváženějším poměrem občanské a vojenské skupiny a častějším zastoupením II. a III. třídy, což naznačuje snahu o větší hierarchickou diferenciaci udělování.

Z celkového počtu 163 oceněných bylo 8 žen, což odpovídá zhruba 5 %, zatímco 95 % oceněných představují muži. Ženy byly oceňovány převážně v občanské skupině, nejčastěji v oblasti politiky, kultury, sportu a architektury, přičemž jejich zastoupení se mírně zvyšuje až v posledním desetiletí. Z hlediska skupin je struktura po roce 1995 relativně vyrovnaná, s mírnou převahou občanské skupiny (přibližně 52 %) nad vojenskou (cca 48 %). Tento poměr se však výrazně liší podle funkčních období jednotlivých

Řád bílého lva II. stupně z období 1922–1948

prezidentů. Statistická analýza udělování Řádu bílého lva jasně ukazuje jeho význam jako nástroje státní reprezentace a zahraniční politiky, zejména v meziválečném období. Výrazné rozdíly mezi jednotlivými historickými etapami odrážejí politické zlomy 20. století a proměny hodnotového rámce, v němž byl tento řád udělován.

Zdroje: Archiv Kanceláře prezidenta republiky Praha, fond Kancelář prezidenta republiky 1919–1947, seznamy nositelů státních vyznamenání – dostupné online; Jiří Guth-Jarkovský, Paměti, Díl III: Na dvoře republikánském 1919–1925: vzpomínky a dojmy (výpisky z deníku), Praha: Hejda & Tuček, 1929; Seznam nositelů Řádu bílého lva – cs.wikipedia.org.

55. konference – České demografické společnosti

20.–22. května 2026

Jihlava

Krajský úřad Kraje Vysočina

odborné sekce ◀

doprovodný program ◀

společenský večer ◀

Termín pro přihlášení příspěvků: 10. dubna 2026

Registrace a více informací: www.czechdemography.cz

Vybraná data o zdravotní péči

Nemocnic akutní péče v Česku oproti roku 2015 přibýlo, průměrná ošetrovací doba na akutních lůžkách se mírně zkrátila.

MONIKA KAZDOVÁ

krajská správa ČSÚ
ve Zlíně

Akutní lůžkovou péči zajišťovalo v roce 2024 na území Česka 160 nemocnic s celkovou kapacitou 49 199 lůžek. Ve srovnání s rokem 2015 se síť nemocnic akutní péče rozrostla o deset zařízení, z toho po dvou v hlavním městě Praze, Středočeském kraji a Kraji Vysočina, o jednu navýšily stav kraje Jihomoravský, Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský. Kapacita nemocnic akutní péče se v Česku proti roku 2015 rozšířila o 359 lůžek.

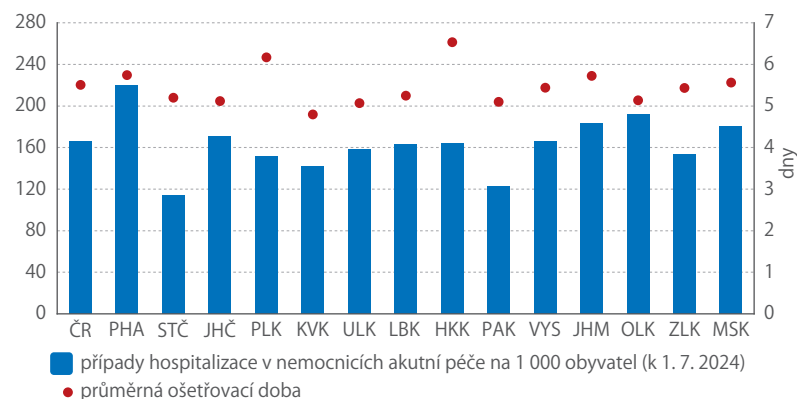
V nemocnicích akutní péče připadlo v roce 2024 na 1 000 obyvatel 4,5 lůžka (stav k 1. 7. daného roku) a údaj se lišil podle krajů. Republikově nadprůměrný počet lůžek na 1 000 obyvatel měly především hlavní město Praha (6,1), kraje Jihomoravský a Královéhradecký (oba shodně 5,0). Nejnížší počty vykazovaly kraje Pardubický (3,7), Karlovarský (3,6) a Středočeský (2,8). Při srovnání s rokem

2015 klesla průměrná ošetrovací doba na akutních lůžkách v Česku z 5,8 na 5,5 dne. Kromě velmi mírného růstu v krajích Plzeňském a Zlínském vykazaly snížení všechny kraje, nejvýznamněji Jihomoravský zkrácením doby z 6,4 na 5,7 dne.

Republikovou hodnotu 166,0 případu hospitalizací na 1 000 obyvatel v roce 2024 převyšovala zejména Praha s 219,4 případu, jejím protikladem bylo 113,7 případu v kraji Středočeském. Nejnížší počet hospitalizovaných na 1 000 obyvatel a zároveň nejnížší počet lůžek na 1 000 obyvatel ve Středočeském kraji souvisí se spádovostí akutní péče do Prahy. Vůči roku 2015 došlo k poklesu počtu hospitalizací republikově i ve všech krajích, nejvýrazněji v Plzeňském, Pardubickém a Středočeském, nejméně v Olomouckém.

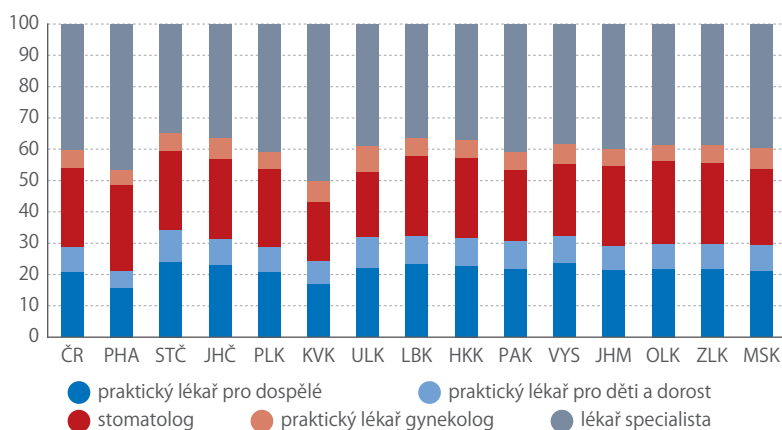
Průměrný věk hospitalizovaných v roce 2024 v nemocnicích akutní péče činil 48,8 roku. Nejnížší, 47,1 roku, byl v Praze a nejvyšší, 50,5 roku, v Karlovarském kraji. V nemocnicích akutní péče zemřelo 43,0 tisíce obyvatel, což představovalo 38,3 % z celkového počtu zemřelých. Proti roku 2015, kdy podíl dosahoval 44,2 %, došlo ke snížení.

PŘÍPADY HOSPITALIZACE NA 1 000 OBYVATEL A PRŮMĚRNÁ OŠETROVACÍ DOBA V NEMOCNICÍCH AKUTNÍ PÉČE V ROCE 2024

Zdroj: ÚZIS ČR

SAMOSTATNÉ ORDINACE LÉKAŘŮ¹⁾ PODLE ZAMĚŘENÍ V ROCE 2024 (%)

¹⁾ bez detašovaných pracovišť

Zdroj: ÚZIS ČR

KAŽDÉ 22. DÍTĚ Z ASISTOVANÉ REPRODUKCE

Standardní součástí nemocnic poskytujících akutní lůžkovou péči tvořily porodnice. V roce 2023 se v Česku živě narodilo 91 149 dětí. Z nich 4 121 (v průměru přibližně každé 22. dítě) bylo počato prostřednictvím asistované reprodukce. Díky moderním metodám asistované reprodukce se nejvíce dětí narodilo ženám s trvalým bydlištěm v krajích Středočeském (647), v Praze (623) a v Jihomoravském (515), nejméně v Karlovarském (27). U žen z Česka bylo zahájeno 19,0 tis. cyklů s cílem otěhotnět, provedeno 16,1 tis. cyklů s embryotransferem a vzniklo 5,8 tis. gravidit.

ČTVRTINU ORDINACÍ TVOŘÍ STOMATOLOGOVÉ

V roce 2024 ordinovali v Česku lékaři ve 21 050 samostatných ordinacích (bez detašovaných pracovišť), z čehož dvě pětiny připadly na ordinace lékařů specialistů, čtvrtina na ordinace lékařů stomatologů. Více než pětinu tvořily ordinace praktických lékařů pro dospělé. Následovaly ordinace praktických lékařů pro děti a dorost (8,0 %) a praktických lékařů gynekologů (6,0 %).

NA JEDNOHO LÉKAŘE PŘIPADÁ 206 OBYVATEL

O pacienty pečovalo v roce 2024 celkem 52 749 lékařů, včetně zubních (přepočtené počty zahrnující

i smluvní pracovníky). Na jednoho lékaře připadalo 206 obyvatel a na jednoho stomatologa 1 480. V regionech se počet obyvatel na jednoho lékaře pohyboval od 313 osob ve Středočeském kraji po 121 v hlavním městě Praze. Uvedené kraje vykazovaly zároveň nejvyšší a nejnižší hodnotu i v počtu obyvatel na jednoho stomatologa. V tomto případě byl průměr ve Středočeském kraji trojnásobně vyšší než v hlavním městě Praze.

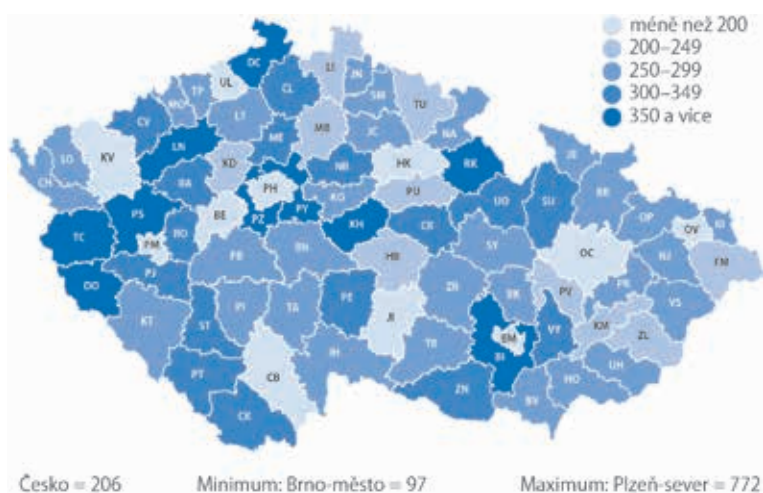
Ve srovnání s rokem 2015 se situace v počtu obyvatel na jednoho lékaře republikově i v převážné většině krajů zlepšila. Počet obyvatel na jednoho lékaře stoupl pouze v krajích Pardubickém, Středočeském a velmi mírně také v Jihočeském. Nejvýraznější pokles zaznamenaly kraje Olomoucký, Královéhradecký a Moravskoslezský. V případě stomatologů se ale situace zhoršila. Zatímco v roce 2015 připadalo na jednoho zubního lékaře 1 391 obyvatel, v roce 2024 to bylo o 88 více. Z regionů byl nejhorší vývoj ve Středočeském kraji, kde během deseti let vzrostl každému stomatologovi počet pacientů v průměru o 391 osob. Jediným regionem, kde došlo k poklesu tohoto ukazatele, byl kraj Olomoucký.

MZDY LÉKAŘŮ VZROSTLY ZA 10 LET NA DVOJNÁSOBEK

Průměrná hrubá měsíční mzda lékařů v lůžkových zařízeních dosahovala v roce 2024 celostátně 124,8 tis. Kč. Regionálně pobírali nejvyšší mzdu lékaři v Ústeckém kraji (136,7 tis. Kč), nejnižší ve Středočeském (107,2 tis. Kč). Všeobecné sestry a porodní asistentky v lůžkových zařízeních byly nejlépe ohodnoceny v hlavním městě Praze (70,3 tis. Kč), nejhůře v Kraji Vysočina (57,3 tis. Kč). Republikově činila jejich průměrná hrubá měsíční mzda 62,4 tis. Kč.

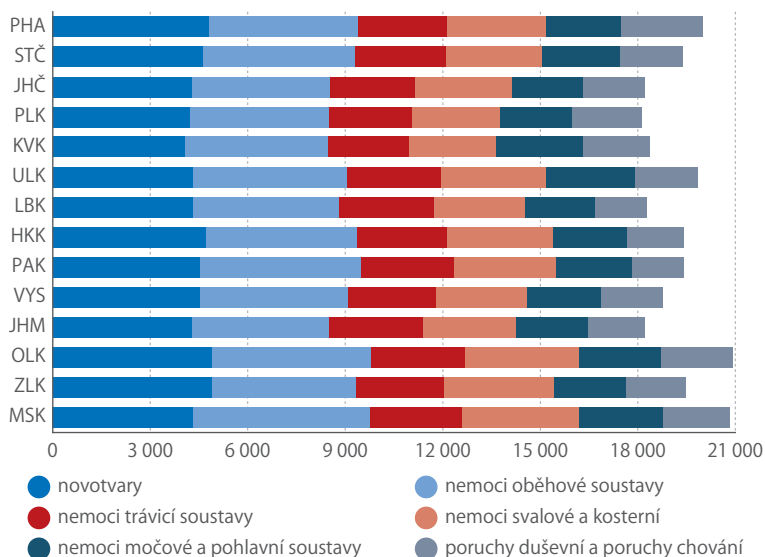
Ve srovnání s rokem 2015 se průměrná hrubá měsíční mzda lékařů v lůžkových zařízeních republikově zvýšila na dvojnásobek. V rámci krajů si nejvíce polepšili lékaři v Pardubickém (o 79,0 tis. Kč) a nejméně ve Středočeském kraji (o 54,9 tis. Kč). Také u všeobecných sester a porodních asistentek v lůžkových

POČET OBYVATEL PŘÍPADAJÍCÍCH NA JEDNOHO LÉKAŘE V OKRESECH V ROCE 2024

Zdroj: ÚZIS ČR

VÝDAJE ZDRAVOTNÍCH POJIŠŤOVEN NA 1 OBYVATELE NA VYBRANÉ DIAGNÓZY V ROCE 2023 (Kč)

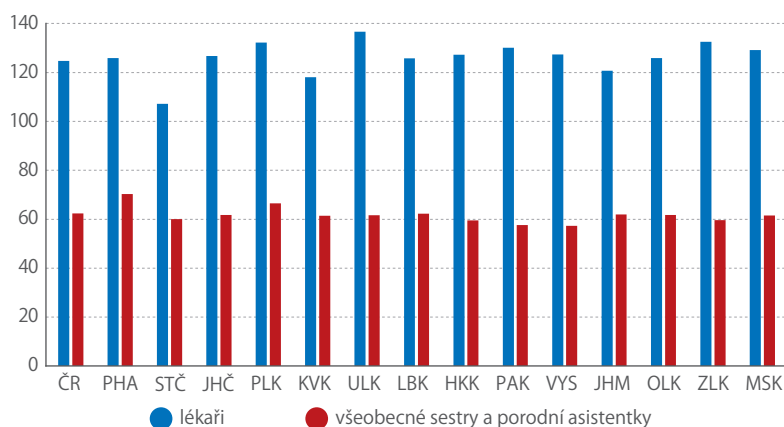
zařízeních došlo k více než dvojnásobnému navýšení průměrné hrubé měsíční mzdy. Od roku 2015 se jejich příjmy zvýšily o 32,5 tis. Kč. Z regionálního pohledu byl nejvyšší nárůst zaznamenán v hlavním městě Praze (o 35,5 tis. Kč), nejnižší pak v Královéhradeckém kraji (o 29,6 tis. Kč).

MEDICÍNU STUDUJÍ VĚTŠINOU ŽENY

Do vysokoškolských oborů zdravotní péče bylo v roce 2024 zapsáno 27 350 studentů, téměř tři čtvrtiny tohoto počtu tvořily ženy. Humánní medicínu si zvolilo 39,4 % studentů, ošetrovatelství a porodnictví 26,5 % a stomatologii 4,8 %. Nejvíce studentů pocházelo podle trvalého bydliště z hlavního města Prahy (3 371 osob) a z Moravskoslezského kraje (3 344 osob).

Obory zdravotní péče na vysokých školách absolvovalo v roce 2024 celkem 5 144 studentů, z nichž necelé čtyři pětiny byly ženy. Obor ošetrovatelství

PRŮMĚRNÁ HRUBÁ MĚSÍČNÍ MZDA V ROCE 2024 (tis. Kč)¹⁾

¹⁾ Týká se lékařů, všeobecných sester a porodních asistentek zaměstnaných v lůžkových zdravotnických zařízeních.

Zdroj: ČSÚ

a porodní asistence ukončilo 32,3 % absolventů, humanární medicínu 24,6 % a stomatologii 4,2 %. Nejvíce absolventů pocházelo z Moravskoslezského kraje (666 osob) a hlavního města Prahy (577 osob).

Počet studentů v Česku se od roku 2015 navýšil o pětinu (4 549 osob). Regionálně se nárůst pohyboval od 3,4 % v kraji Olomouckém po 55,7 % ve Středočeském. Počet absolventů republikově vzrostl o 670 osob (15,0 %). Jejich nárůst registrovalo celkem jedenáct krajů, nejvýrazněji Středočeský (o 49,6 %). Ve zbývajících regionech došlo k poklesu, zejména v kraji Jihočeském (–20,2 %).

VÝDAJE ZDRAVOTNÍCH POJIŠŤOVEN ROSTOU

V roce 2023 vydaly zdravotní pojišťovny na zdravotní péči jednoho obyvatele Česka v průměru 42 893 Kč. Do celkového ukazatele výdajů na jednoho obyvatele jsou započítávány i výdaje, které nelze rozdělit podle pohlaví. Na léčbu žen v Česku byly vynaloženy vyšší prostředky než na léčbu mužů. V průměru na jednu ženu zaplatily zdravotní pojišťovny 42 661 Kč, na jednoho muže 40 628 Kč. Regionálně se celkové výdaje na jednoho obyvatele pohybovaly od 38 907 Kč v Plzeňském kraji po 43 410 Kč v Moravskoslezském. Na jednu ženu připadlo nejvíce prostředků v kraji Olomouckém (44 875 Kč), nejméně v Karlovarském (39 348 Kč). Výdaje na jednoho muže byly nejvyšší v Moravskoslezském kraji (42 128 Kč), nejnižší v Jihočeském (38 372 Kč).

Z hlediska vybraných druhů diagnóz směřovaly největší výdaje zdravotních pojišťoven na jednoho obyvatele Česka na léčbu nemocí oběhové soustavy (4 705 Kč) a novotvarů (4 562 Kč). Obdobná situace nastala i v regionech. V případě nemocí oběhové soustavy vynaložily pojišťovny nejvyšší objem prostředků v Moravskoslezském kraji (5 465 Kč) a nejnižší v Jihomoravském (4 222 Kč), u novotvarů nejvíce v kraji Zlínském (4 903 Kč) a nejméně v Karlovarském (4 077 Kč). Z dalších diagnóz stojí za zmínku výdaje na nemoci svalové a kosterní (3 111 Kč), nemoci trávicí soustavy (2 811 Kč), nemoci močové a pohlavní soustavy (2 388 Kč). Nejnižší částka v rámci vybraných diagnóz byla vynaložena na poruchy duševní a poruchy chování (2 002 Kč).

V období let 2018–2023 výdaje zdravotních pojišťoven vzrostly u všech vybraných diagnóz. Maximální nárůst byl zaznamenán u léčby novotvarů (o 1 952 Kč na jednoho obyvatele), což potvrdila i krajská data. Téměř ve všech regionech se nejcitelnější zvýšení výdajů týkalo léčby novotvarů, prvenství náleželo Zlínskému kraji (o 2 248 Kč). Pouze v Moravskoslezském kraji došlo k nejvýraznějšímu navýšení u nemocí oběhové soustavy (o 2 053 Kč), přičemž republikový průměr dosahoval 1 591 Kč.

Pozn.: Data uvedená v článku korespondují s údaji ve statistických ročenkách krajů a s publikací Výsledky zdravotnických účtů v ČR v letech 2010–2023. Data poskytly ÚZIS ČR, MŠMT, u výdajů se jedná o dopočty ČSÚ.

ČLÁNEK DO TÉTO RUBRIKY PŘIPRAVILA KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ VE ZLÍNĚ

Tato správa zajišťuje:

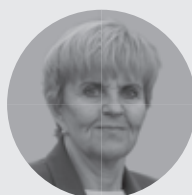
- terénní šetření v domácnostech a šetření cen na území o rozloze 3 963 km²,
- poskytování informačních služeb,
- vydávání aktualit a publikací se zaměřením na Zlínský kraj,
- spolupráci s regionálními institucemi samosprávných celků,
- zpracování výsledků voleb na území kraje.

K 31. 12. 2024 žilo ve Zlínském kraji 578 998 obyvatel, z toho 50,9 % žen. Nejpočetnější věkovou skupinu tvořily osoby v produktivním věku 15–64 let (62,8 %). Podíl seniorů ve věku 65 a více let (22,3 %) převyšoval dětskou složku populace do 15 let (14,9 %). Mezi osobami staršími 64 let byly z 58,5 % zastoupeny ženy. Celkem 703 obyvatel kraje bylo 95letých nebo starších.

Podle údajů ze Sčítání 2021 se na území Zlínského kraje nacházelo 146 886 domů s byty, z toho 125 251 obydlených (92,6 % rodinných domů, 6,2 % bytových domů a 1,2 % ostatních budov). Celkový počet bytů činil 274 838, z nichž 226 219 (82,3 %) bylo obydlených.

Nejvyšší výstavba či rekonstrukce domů probíhala v období let 1946–1970, podílově se jednalo o 21,9 % rodinných a 35,0 % bytových domů. Specifické je město Zlín, které se vyznačuje nejvyšším podílem výstavby rodinných domů (24,1 %) v letech 1920–1945, což úzce souviselo s rozmachem firmy Baťa.

OTÁZKY PRO:

**ŘEDITELKU KRAJSKÉ SPRÁVY
HANU HRUBOU**

“

Které statistické údaje týkající se Zlínského kraje považujete za hodné pozornosti, přestože o nich mnoho lidí neví?

Ve Zlínském kraji se rok 2025 stal podle předběžných údajů cestovního ruchu nejúspěšnějším za posledních více než 10 let, a to počtem návštěvníků celkem, návštěvníků z Česka, ze zahraničí i počtem přenocování. Zlínský kraj přivítal 848,3 tis. návštěvníků, kteří zde strávili 2,3 mil. nocí. Region má díky své rozmanitosti a pohostinnosti co nabídnout.

Pozornost si zaslouží také údaj týkající se rodáků. Při posledním sčítání v roce 2021 uvedlo obvyklé bydliště v obci svého narození 310 222 obyvatel, tedy 55,0 % ze všech osob, u nichž byly údaje o místě narození zjištěny. V mezikrajském srovnání se jednalo o druhý nejvyšší podíl.

Jak byste prostřednictvím statistických údajů charakterizovala „průměrného“ obyvatele Zlínského kraje?

Průměrnému obyvatele je 44,2 roku, což je mezi kraji nejvyšší hodnota. Při uzavření prvního sňatku mají ženy v průměru 30,9 roku a muži 33,8 roku. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců pracujících ve Zlínském kraji činí 44 312 Kč, medián mezd je 39 434 Kč. Více než dvě pětiny domácností bydlí ve vlastním domě (45,5 %), více než čtvrtina v bytě v osobním vlastnictví (27,2 %) a desetina v pronajatém bytě (11,6 %). Téměř tři pětiny obyvatel žijí ve městech.

”

V PŘÍŠTÍM VYDÁNÍ:

Statistika vesmíru

Kolik je na nebi hvězd
Statistika kosmických letů
Co nám dává astronomie
Využití družic ve statistice

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 03/2026
ROČNÍK 16, vychází 10x ročně
ELEKTRONICKÁ VERZE ČASOPISU: statistikaamy.csu.gov.cz

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@csu.gov.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Eva Henzlerová, Karolína Zábojníková, Jan Cieslar, Jan Ernest, Dalibor Holý, Pavel Hortig, Jiří Kamenický, Petr Musil, Jaroslav Sixta

REDAKČNÍ RADA: Ing. Marek Rojíček, Ph.D. (předseda RR), Ing. Bc. Eva Krumpová, MBA, doc. Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D., Ing. Pavla Trendová, Ing. Petr Musil, Ph.D., Ing. Jan Ernest, Ing. Mgr. Martin Zelený, Ph.D., Ing. Petr Böhm, Ph.D., Ing. Petra Kuncová, Egor Sidorov, Ph.D., JUDr. Veronika Zavoralová, MBA, Ing. Jaromír Makovec, Mgr. Jana Nechvátalová, Mgr. Marcela Ernest Jindrová, B.A., Ing. Michal Novotný, Mgr. Jan Cieslar

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta, Veronika Wölfelová

JAZYKOVÁ KOREKTURA: Tamara Wölfelová

FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká, freepik.com

Máte-li zájem o bezplatný odběr časopisu, napište na e-mail: redakce@csu.gov.cz.

TISK: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, csu.gov.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA & MY:
bit.ly/3ddicBp

KALENDÁŘ: Rychlé informace

DUBEN
2026

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

1 ST

Deficit a dluh
vládních institucí
(4. Q 2025)
Notifikace deficitu
a dluhu vládních
institucí
(2025)

9 ČT

Průmysl
(2/2026)
Stavebnictví
(2/2026)

22 ST

Notifikace deficitu
a dluhu vládních
institucí
(2025)

13 PO

Indexy cen vývozu
a dovozu zboží
(2/2026)

24 PÁ

Konjunkturální
průzkumy
(4/2026)

7 ÚT

Zahraniční obchod
se zbožím
(2/2026)

14 ÚT

Indexy
spotřebitelských cen
– inflace
(3/2026)

30 ČT

Míry zaměstnanosti,
nezaměstnanosti
a ekonomické aktivity
(3/2026)
Předběžný odhad
HDP
(1. Q 2026)

Maloobchod
(2/2026)

Předběžný
odhad indexu
spotřebitelských cen
(3/2026)

20 PO

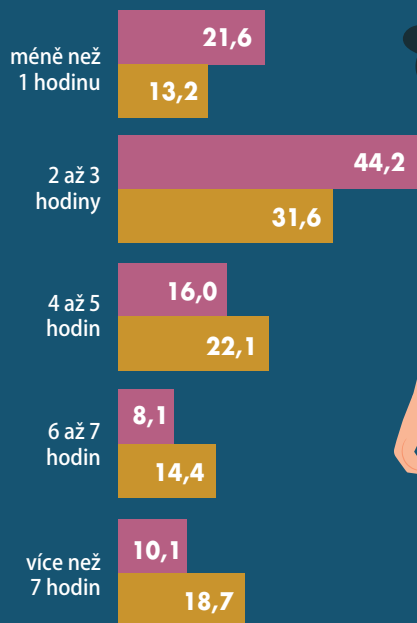
Indexy cen výrobců
(3/2026)

VOLNÝ

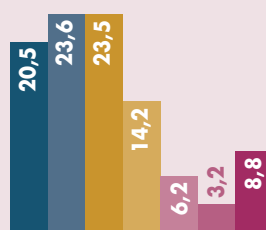
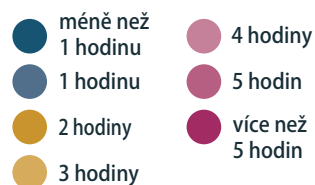
ČAS DĚTÍ

KOLIK HODIN TÝDNĚ
PROVOZUJEŠ NĚJAKOU
FYZICKOU AKTIVITU? (%)

● 9 let
● 15 let

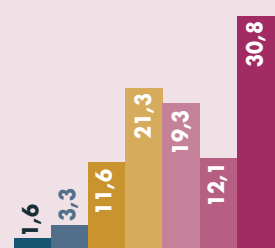
KOLIK ČASU DENNĚ
TRÁVÍŠ ONLINE? (%)

9 let

15 let

JAK ČASTO
HRAJEŠ
HRY? (%)

(deskové/stolní/
karetní hry, ne na
PC/tabletu/mobilu)

● 9 let
● 15 let

KOLIK KNIH
PŘEČTEŠ
ZA ROK? (%)

10 nebo více knih

5–9 knih

1–4 knihy

žádnou

